UCHWAŁA NR XXII/164/16
RADY GMINY BYSTRA-SIDZINA

z dnia 28 grudnia 2016 r.

w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bystra-Sidzina

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj.: Dz. U. z 2016 r., poz. 446 ze zm.) oraz art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 4-5 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 1777 ze zm.), na wniosek Wójta Gminy Bystra-Sidzina, Rada Gminy Bystra-Sidzina uchwala, co następuje:

§ 1. Wyznacza się na terenie Gminy Bystra-Sidzina obszar zdegradowany podzielony na 8 podobszarów i obszar rewitalizacji podzielony na 2 podobszary, w granicach określonych w załączniku nr 1 do uchwały.

§ 2. Obszary, o których mowa w § 1, zostały wyznaczone na podstawie diagnozy stanowiącej załącznik nr 2 do niniejszej uchwały, która przedstawia podstawy ich wyznaczenia.

§ 3. Ustanawia się na rzecz Gminy Bystra-Sidzina prawo pierwokupu wszystkich nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Bystra Sidzina.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

Przewodniczący Rady
Gminy Bystra-Sidzina

Jan Motor

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXII/164/16
Rady Gminy Bierna-Sokolna
z dnia 28 grudnia 2016 r.

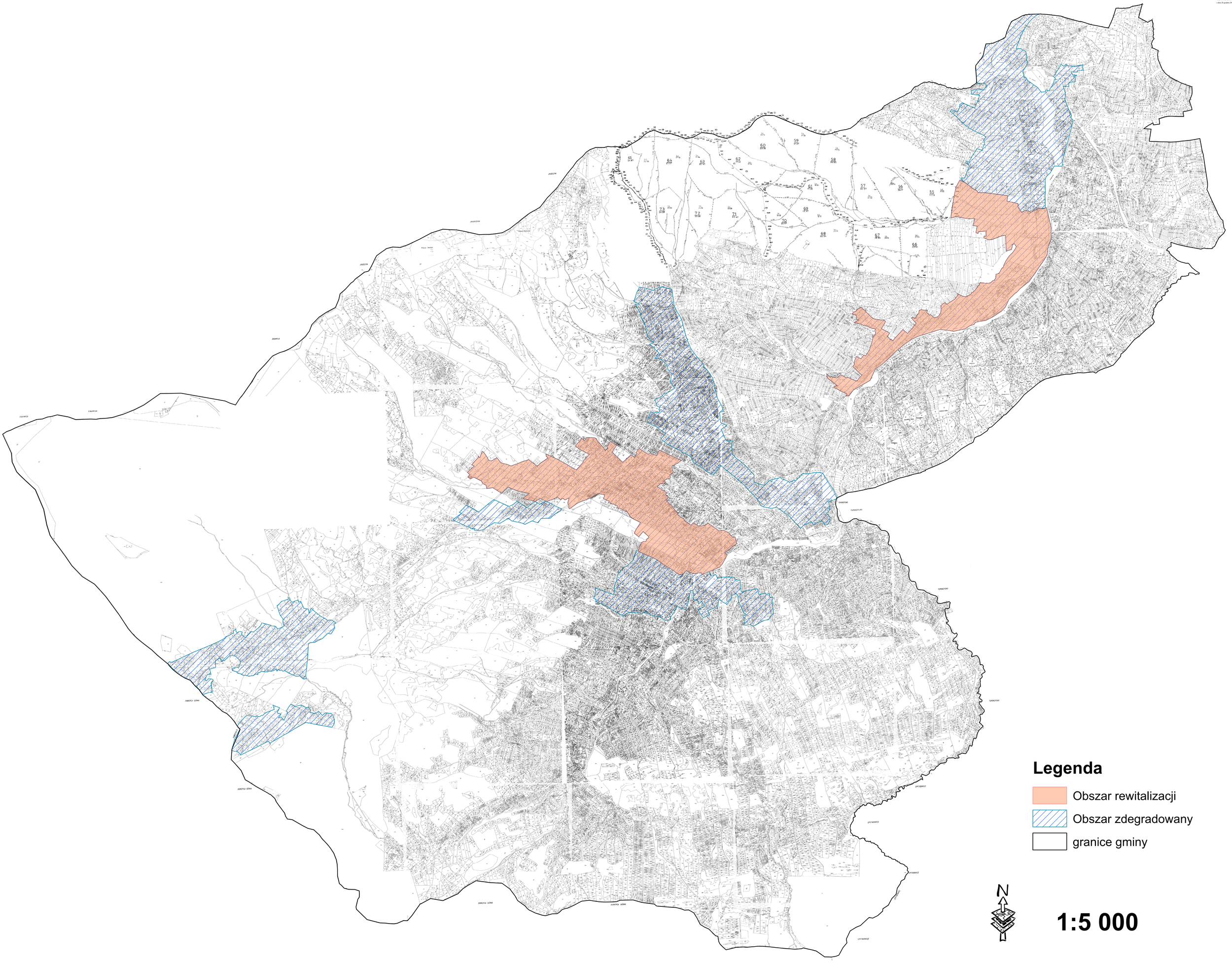

Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr XXII/164/16
Rady Gminy Bystra-Sidzina
z dnia 28 grudnia 2016 r.

DIAGNOZA NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO ORAZ OBSZARU REWITALIZACJI GMINY BYSTRA-SIDZINA

Bystra Podhalańska, 2016 r.

Zespół autorski:

Zespół autorów pod kierownictwem mgr inż. Michała Drabka

Konsultant wiodący mgr Sylwia Piotrowska

mgr inż. Jakub Beker

mgr inż. Agnieszka Bolingier

mgr Małgorzata Bosak

mgr inż. Katarzyna Cholewa

mgr inż. Michał Drabek

mgr inż. Mateusz Iwański

mgr inż. Justyna Kapłon

mgr Katarzyna Mulik

mgr inż. Katarzyna Oszańca

mgr Sylwia Piotrowska

mgr Iwona Szatkowska

weryfikacja: mgr inż. Katarzyna Oszańca

Opieka ze strony Zarządu – Dyrektor Centrum Projektów Innowacyjnych: mgr inż. Barbara Markiel

Spis treści

1. Wstęp 4
2. Metodyka diagnozy 5
3. Analiza danych 10
   3.1. Sfera społeczna 10
   3.2. Sfera gospodarcza 40
   3.3. Sfera techniczna 46
   3.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna 48
   3.5. Sfera środowiskowa 52
4. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji 55
   4.1. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego 55
   4.2. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji 63
   4.3. Charakterystyka obszaru rewitalizacji 65
5. Spis tabel 68
6. Spis rysunków 70

1. Wstęp

Rewitalizacja stanowi proces trwałego wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów rewitalizacji, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki.

Niniejsza diagnoza stanowi załącznik do wniosku o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, oraz stanowi podstawę do podjęcia przez Radę Gminy Bystra-Sidzina uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Bystra-Sidzina, a następnie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

Realizacja procesu rewitalizacji w gminie, wpisuje się w proces realizacji Strategii Rozwoju Gminy Bystra-Sidzina oraz innych dokumentów gminnych, w której zapisana została potrzeba realizacji celów, którym jest zapewnienie wysokiej jakości życia i usług publicznych, rozwoju turystyki i przedsiębiorczości, oraz zrównoważonej odnowy terenów wiejskich.

1. Metodyka diagnozy

Diagnoza zjawisk kryzysowych miała na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. Metodyka została opracowana zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r. oraz wymogami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, określonymi w regulaminie prowadzenia Wykazu programów rewitalizacji gmin województwa małopolskiego, przyjętym uchwałą Zarządu Województwa Małopolskiego Nr 480/16 z dnia 31 marca 2016 r., który określa między innymi warunki wpisu do Wykazu programów rewitalizacji gmin województwa małopolskiego.

Wyżej wymienione dokumenty wskazują jedynie założenia o jakie powinna zostać oparta diagnoza nie wyznaczając jej sztywnych ram, dlatego zastosowana metodyka musi zostać dostosowana do uwarunkowań panujących na terenie analizowanej gminy.

Przyjętą diagnozę można podzielić na kilka etapów, które zostaną scharakteryzowane poniżej:

- ocena jakościowa obszaru oraz możliwości zbierania danych,
- zbieranie danych oraz agregacja do obszarów,
- przygotowanie oraz analiza danych,
- naniesienie danych na mapy,
- nałożenie (sumowanie) problemów,
- podsumowanie wyników analiz.

Ocena jakościowa obszaru oraz możliwości zbierania danych

Pierwszym krokiem przygotowującym do etapu zbierania danych była analiza uwarunkowań gminy, w tym Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Bystra-Sidzina oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego [1]. Kluczowym elementem diagnozy było wyodrębnienie jednostek referencyjnych, do analizowania problemów w obrębie Gminy[2]. Obszar

1 UCHWAŁA NR XXXIV/242/10 RADY GMINY BYSTRA – SIDZINA z dnia 28 stycznia 2010 r. w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bystra – Sidzina

Gminy podzielono na 15 obszarów pomocniczych, dla których wykonano analizy. Szczegółowe informację zostaną omówione dla każdej ze sfer oddzielnie w poniższych rozdziałach.

Zbieranie danych oraz agregacja danych do podobszarów

Po wykonaniu wstępnej oceny przystąpiono do zebrania danych. Niezwykle istotny na tym etapie był udział oraz zaangażowanie po stronie Urzędu Gminy, który był głównym źródłem danych oraz informacji. Dodatkowo dane pozyskiwano od jednostek Gminy (Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej), jednostek administracji zespolonej (Komendy Miejskiej Policji oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Suchej Beskidzkiej) Państwowej Komisji Wyborczej, a także z nadrzędnych dokumentów strategicznych. Dane objęte ochroną danych osobowych, zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych[3] zbierano w formie zagregowanej do 15 podobszarów analitycznych. W podziale obszaru gminy częściowo wzorowano się na okręgach wyborczych do rad gmin, które najlepiej odzwierciedlają zabudowę gminy, uwarunkowania przestrzenne oraz podział Gminy na tzw. role (osiedla).

Podział gminy na podobszary analityczne prezentuje poniższa mapa.

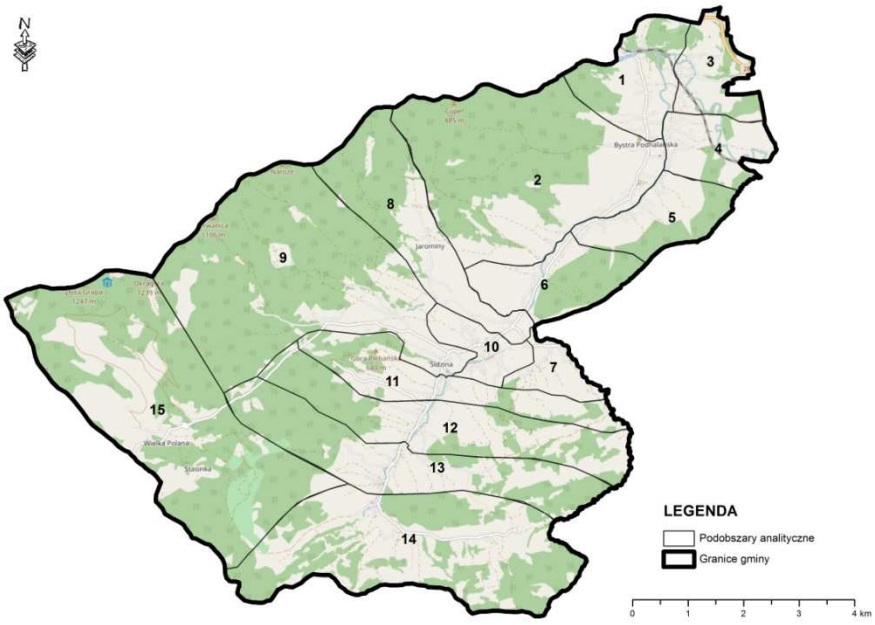

Rysunek 1. Podział Gminy Bystra-Sidzina na obszary analityczne

[3] *Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 922).*

Poniżej przedstawiono zestawienie do których podobszarów analitycznych zostały przypisane poszczególne role.

Tabela 1 Przypisanie roli do obszarów analitycznych

Obszar analityczny	Rola (osiedle)
1	Brykowa, Kulakowa, Matyjaszkowa, Radoniowa, Traczowa, Ziętkowa Dolna
2	Gizowa, Hotałowa, Jaskółkowa Górna, Kowalczykowa, Krzywiczkowa, Sutorowa, Zagrody Nadleśnictwa, Ziajowa Górna
3	Jaskółkowa Dolna, Knapikowa, Wiertelowa Dolna, Ziajowa Dolna
4	Bachnatowa, Burkowa, Ciepałowa, Majerzowa, Marchwiakowe Zagrody, Pertkowa Dolna, Skupniowa, Wronowa
5	Bachorzowa, Bednarzowa, Gołowa, Hyćkowa, Pertkowa Górna, Szewcowa, Traczykowa, Wyjadaczowa, Ziętkowa Górna
6	Heretykowa, Miśkowa, Telapkowa Dolna, Telapkowa Górna, Wiertelowa Górna, Zagrody Smętkowe
7	Kostkowa, Krzywiczkowa, Kulkowa, Mrózkowa, Przybysiowa
8	Jarominy, Kluskówka, Kolanowa, Malinowa, Migasy, Sołtystwo
9	Chorążowa, Krupowa, Podleśna, Zagrody Kamycko, Lipowa
10	Gorylowa Dolna, Gorylowa Górna, Janeczkowa, Kotówka, Motorniowa, Pasternakowa, Sochowa
11	Makówka, Mikowa, Stokłoskowa, Tępkowa, Wiertelowa
12	Chorążakowa, Dolny Kardel, Drabowa, Frączkowa, Kojsowa, Kubaczkowa, Kurzeńcowa, Stramkowa, Tochowa
13	Czarnowa, Laskowa, Lipkowa, Łosiowa, Majowa, Papajowa, Pastwowa
14	Górny Kardel, Pociągowa, Sidzinka Mała, Szpakowa, Trzopowa
15	Wielka Polana (Stasinka)

Przygotowanie oraz analiza danych

Z uwagi na nierówną liczbę mieszkańców poszczególnych obszarów oraz różne uwarunkowania przestrzenne konieczne było przeliczanie większości danych na wskaźniki względne.

Wykorzystano dwa wskaźniki:

1. Wielkość zjawiska w przeliczeniu na 100 mieszkańców.
2. Wskaźnika koncentracji – wyrażany jako stosunek nagromadzenia problemów w analizowanym obszarze, w stosunku do całego obszaru gminy – [liczba obserwacji zjawiska w podobszarze / liczba mieszkańców podobszaru] / [liczba obserwacji zjawiska w gminie / liczba mieszkańców gminy].

Do oceny każdego wskaźnika pod względem występowania stanu kryzysowego wykorzystano metodę porównywania wartości danego wskaźnika do wartości referencyjnej tj. średniej dla gminy.

Wartość 0 w skali problemu otrzymały wskaźniki, które są korzystniejsze niż średnia dla Gminy, natomiast wartość 1 skali problemu, nadano w przypadku gdy na danym obszarze zjawisko jest mniej korzystne niż średnia dla całej Gminy. W zależności od rodzaju wskaźnika oznacza to wartość większą lub mniejszą od średniej.

Zgonie z ustawą i Wytycznymi, największą uwagę w diagnozie, powinno poświęcić się sferze społecznej i to ona powinna odegrać decydującą rolę w procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego. Zgodnie z tymi zaleceniami w kolejnym kroku przeprowadzono wagowanie wskaźników, tj. nadanie im odpowiedniej ważności. Przyjęto trzystopniową skalę wagowania. Najwyższą wagę (3) przyznano problemom społecznym, które są powiązane bezpośrednio ze świadczeniami socjalnymi oraz bezpieczeństwem i wpływają najsilniej na odpowiednie funkcjonowanie społeczeństwa. Wagę średnią (2) przypisano wskaźnikom odnoszącym się do bezrobocia i zjawisk gospodarczych. Pozostałym problemom przypisano wartość 1.

Wagowanie danych nie zmniejsza ważności poszczególnych problemów, a tym bardziej ich nie bagatelizuje. Dzięki zastosowanej metodzie, wszystkie dane, w mniejszym lub większym stopniu, wpływają na występowanie, rozmieszczenie oraz intensywność sytuacji kryzysowej i odzwierciedlają tym samym jej całkowite nagromadzenie. Wagowanie ma na celu uwydatnienie najważniejszych, z punktu widzenia rewitalizacji problemów społecznych. W tabeli poniżej zestawiono wskaźniki wraz z przypisanymi im wagami.

Tabela 2. Zestawienie wykorzystanych wskaźników wraz z przypisanymi im wagami[4].

Lp.	Nazwa wskaźnika	Waga
1	Liczba rodzin, w których przyznawane są świadczenia z uwagi na alkoholizm	3
2	Liczba rodzin, w których przyznawane są świadczenia z uwagi na długotrwałą lub ciężką chorobę	3
3	Liczba rodzin, w których przyznawane są świadczenia z uwagi na niepełnosprawność	3
4	Liczba rodzin, w których przyznawane są świadczenia z uwagi na ubóstwo	3
5	Liczba rodzin, w których przyznawane są świadczenia z uwagi na bezradność	3

[4] *Opracowanie własne w oparciu o ustawę i Wytyczne.*

Lp.	Nazwa wskaźnika	Waga
6	Liczba rodzin, w których przyznawane są świadczenia z uwagi na bezrobocie	3
7	Ludność bezrobotna w stosunku do ilości ludzi w wieku produkcyjnym	2
8	Liczba urodzeń na przełomie lat 2011-2015	1
9	Mediana wieku	1
10	Procedura „Niebieskie Karty”	3
11	Przestępczość	3
12	Wynik egzaminu po 6 klasie szkoły podstawowej	1
13	Wynik egzaminu gimnazjalnego	1
14	Frekwencja w wyborach samorządowych	1
15	Liczba osób zarejestrowanych w bibliotece	1
16	Obciążenie demograficzne	2
17	Liczba zlikwidowanych podmiotów gospodarczych	2
18	Liczba wszystkich podmiotów gospodarczych	2
19	Ilość obiektów infrastruktury społecznej wymagającej remontu	1
20	Dostępność do centrów miejscowości – Bystra Podhalańska i Sidzina	1
21	Liczba przystanków komunikacji zbiorowej na terenie podobszaru	1
22	Procent powierzchni na których występują przekroczenia B(a)P	1

Naniesienie danych na mapy

Wszystkie zebrane dane po ich agregacji do osiedli, zostały naniesione na mapy, które indywidualnie zostały opisane w kolejnych podrozdziałach. Mapy poprzez nadanie im barw oddają w sposób przejrzysty, czy na danym obszarze występuje dany problem w stopniu większym niż w odniesieniu do całego obszaru Gminy – barwa czerwona, czy też problem ten jest taki sam lub mniejszy niż dla całej Gminy – barwa zielona.

Nałożenie (sumowanie) problemów

Po przygotowaniu map dla poszczególnych problemów oraz po przeprowadzeniu opisanych we wcześniejszych punktach kroków możliwe było przygotowanie mapy zbiorczej, która jest wynikiem sumowania poszczególnych kategorii problemów przemnożonych przez ich wagę. Wyniki tej analizy umożliwiły wyznaczenie obszarów zdegradowanych, a w dalszym kroku obszarów rewitalizacji.

Podsumowanie wyników analiz

Był to ostatni etap diagnozy, którego celem było wyciągnięcie wniosków z przygotowanych map oraz zebranych danych. W szczegółowy sposób został on opisany podczas wyboru obszarów zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji.

2. Analiza danych

W celu wyznaczenia stanu kryzysowego, poddano analizie dane ze wszystkich pięciu sfer:

- społecznej,
- gospodarczej,
- przestrzenno-funkcjonalnej,
- technicznej,
- środowiskowej.

2.1. Sfera społeczna

Korzystanie z pomocy społecznej

Jednym z istotnych problemów społecznych jest niewątpliwie duża liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, zarówno pieniężnych, jak i niepieniężnych. Wysoki odsetek osób, objętych świadczeniami wskazuje na brak umiejętności odnalezienia się na lokalnym rynku pracy, nieprzystosowanie do życia w lokalnej społeczności, niezaradność życiową, brak perspektyw na przyszłość, co w konsekwencji może prowadzić do wykluczenia społecznego. Ponieważ przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu jest jednym z celów rewitalizacji, wskaźnik ten ma istotne znaczenie we wskazywaniu obszarów rewitalizacji.[5]

W gminie Bystra-Sidzina, zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS). Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, celem działań GOPS jest wspieranie osób i rodzin zamieszkujących na terenie gminy, w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. [6]

[5] *Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji, Warszawa 2015 r.*

[6] *Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930, z późn. zm.).*

Poniższe wskaźniki prezentują różne przyczyny trudnej sytuacji w rodzinach otrzymujących świadczenia, przyznawane na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Problemy alkoholowe

Problemy alkoholowe, określane również jako choroba alkoholowa, są obecnie najbardziej niezależną socjodemograficznie cechą, która pojawia się bez względu na wykształcenie, płeć, wiek czy też stan cywilny osoby uzależnionej[7]. Poważnym problemem współwystępującym z chorobą alkoholową jest problem patologii społecznej, w tym przestępstwa i wykroczenia popełnione przez osoby nietrzeźwe. Przyczyną alkoholizmu jest szereg czynników, zarówno natury biologicznej, psychologicznej jak i społecznej. Zaburzeniem, które wraz z alkoholizmem występuje najczęściej jest depresja, przy czym wyniki badań wskazują, że rzadko jest ona przyczyną alkoholizmu, o wiele częściej można ją wskazać jako jej skutek. Alkohol spożywany w nadmiarze ma swoje konsekwencje dla stanu psychicznego, fizycznego i społecznego osoby uzależnionej, które powodują m.in. zmniejszenie aktywności zawodowej i społecznej oraz zaburzenia w spełnianiu wszystkich elementarnych funkcji rodziny, co przekłada się na analizowaną sferę społeczną. Obserwowany jest również wysoki związek między uzależnieniem a bezrobociem, niższym statusem ekonomicznym i wypadkami[8].

Tabela 3. Liczba rodzin, w których przyznano świadczenia z uwagi na alkoholizm[9].

Nr	Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z uwagi na alkoholizm, w przeliczeniu na 100 osób	Wskaźnik koncentracji	Skala problemu
1	0,40	1,53	1
2	0,21	0,80	0
3	0,00	0,00	0
4	0,00	0,00	0
5	0,19	0,72	0
6	0,24	0,91	0
7	0,00	0,00	0
8	0,72	2,75	1
9	0,43	1,65	1

[7] *Wnuk M., Marcinkowski J. T., Alkoholizm – przegląd koncepcji oraz metod leczenia, Hygeia Public Health 2012 r.*

[8] *Frąckowiak M., Motyka M., Charakterystyka problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu, Hygeia Public Health 2015 r.*

[9] *Opracowanie własne – na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bystrej Sidzinie (dane za rok 2015)*

Nr	Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z uwagi na alkoholizm, w przeliczeniu na 100 osób	Wskaźnik koncentracji	Skala problemu
10	0,20	0,77	0
11	0,30	1,15	1
12	0,24	0,91	0
13	0,75	2,87	1
14	0,00	0,00	0
15	0,60	2,27	1
Gmina	0,29	1,00	-

Największa liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z uwagi na alkoholizm, w przeliczeniu na 100 osób, występuje na terenie sześciu podobszarów Gminy. Na pozostałych podobszarach obserwowane są niższe wskaźniki niż średnia dla całej Gminy, która wynosi 0,29. Największy wskaźnik koncentracji zaobserwowano na terenie obszaru 13 i wynosi on 2,87. W czterech obszarach świadczenia nie były przyznawane w ogóle – są to obszary nr 3, 4, 7 oraz 14.

Dane znajdujące się w powyższej tabeli zaprezentowane zostały na poniższej mapie.

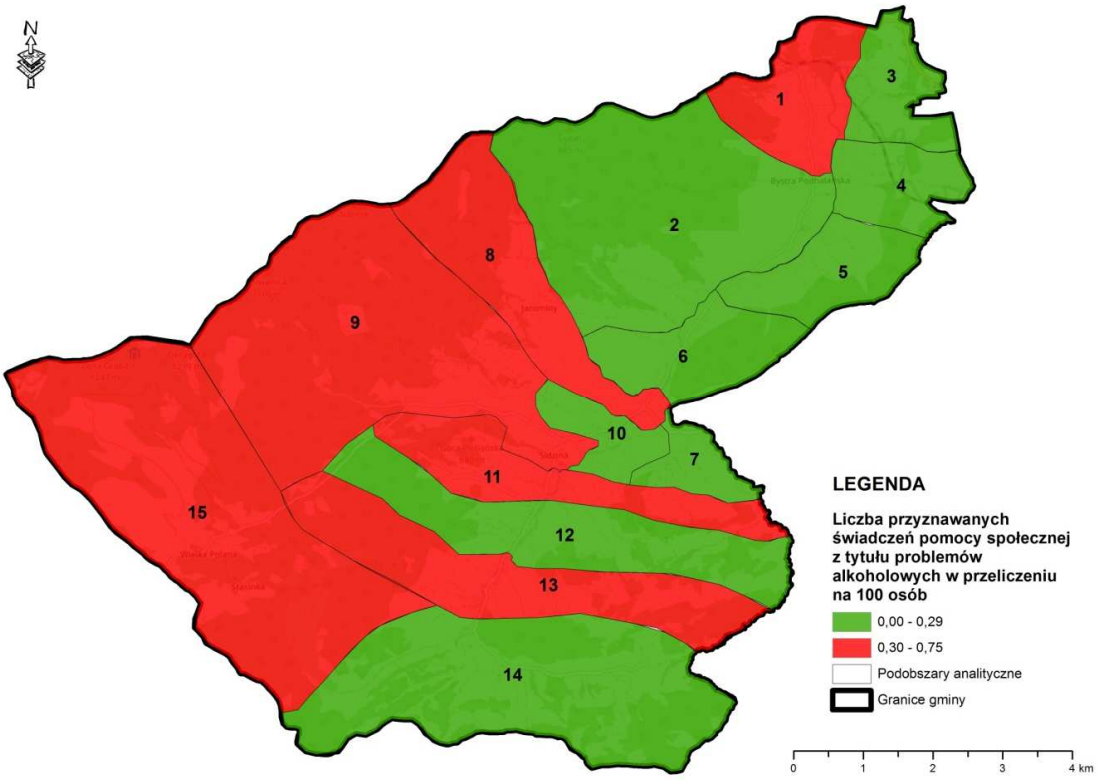

Rysunek 2. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z uwagi na alkoholizm w przeliczeniu na 100 osób.

Długotrwała lub ciężka choroba

Choroba jest takim stanem organizmu, kiedy czujemy się źle, a owego złego samopoczucia nie można powiązać z krótkotrwałym, przejściowym uwarunkowaniem psychologicznym lub bytowym, lecz z dolegliwościami wywołanymi przez zmiany strukturalne lub zmienioną czynność organizmu. Przez dolegliwości rozumiemy przy tym doznania, które są przejawem nieprawidłowych zmian struktury organizmu lub zaburzeń regulacji funkcji narządów. Długotrwała choroba może w konsekwencji prowadzić do niepełnosprawności, same problemy zdrowotne bardzo część to nasilają się wraz z wiekiem, mając więc na uwadze zachodzące zmiany demograficzne, a w szczególności wydłużanie się czasu trwania życia, spadek dzietności, jak również zmianę modelu rodziny, spodziewać się można wzrostu udziału świadczeń z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Osoby chorujące przewlekle często wymagają opieki długoterminowej – lekarskiej, pielęgniarskiej i rehabilitacji[10].

Opisane zjawisko wpływa na sferę społeczną, dlatego powinno być brane pod uwagę przy planowanych działaniach rewitalizacyjnych. Wartość wskaźnika w poszczególnych osiedlach przedstawiają dane w tabeli poniżej.

Tabela 4. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z uwagi na długotrwałą lub ciężką chorobę[11].

Nr	Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z uwagi na długotrwałą lub ciężką chorobę, w przeliczeniu na 100 osób	Wskaźnik koncentracji	Skala problemu
1	1,41	1,08	1
2	1,89	1,46	1
3	0,65	0,50	0
4	0,67	0,52	0
5	0,95	0,73	0
6	0,48	0,37	0
7	1,97	1,51	1
8	1,68	1,30	1
9	1,73	1,33	1
10	1,42	1,09	1
11	0,91	0,70	0

[10] *Maciejasz M., Kubicki P., Niepełnosprawność i długotrwała choroba – definiowanie, koszty i zadania dla lokalnej polityki społecznej, Warszawie 2014 r.*

[11] *Opracowanie własne – na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bystrej Sidzinie (dane za rok 2015).*

Nr	Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z uwagi na długotrwałą lub ciężką chorobę, w przeliczeniu na 100 osób	Wskaźnik koncentracji	Skala problemu
12	1,19	0,92	0
13	0,75	0,58	0
14	1,21	0,94	0
15	2,38	1,84	1
Gmina	1,29	1,00	-

Najwięcej rodzin, którym przyznano świadczenia z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby, w przeliczeniu na 100 osób występuje na siedmiu podobszarach Gminy. W przypadku pozostałych podobszarów, liczba rodzin którym przyznano świadczenia z tego tytułu jest mniejsza niż średnia dla gminy (1,29) i w większości przypadków również mniejsza niż średnia dla powiatu (1,11). Największa koncentracja problemu występuje na obszarze 15 - gdzie wskaźnik wynosi 1,84, z kolei najmniejsza na obszarze 6 - 0,37. Poniższa mapa przedstawia rozkład liczby rodzin, którym przyznano świadczenia z uwagi na długotrwałą lub ciężką chorobę w przeliczeniu na 100 osób.

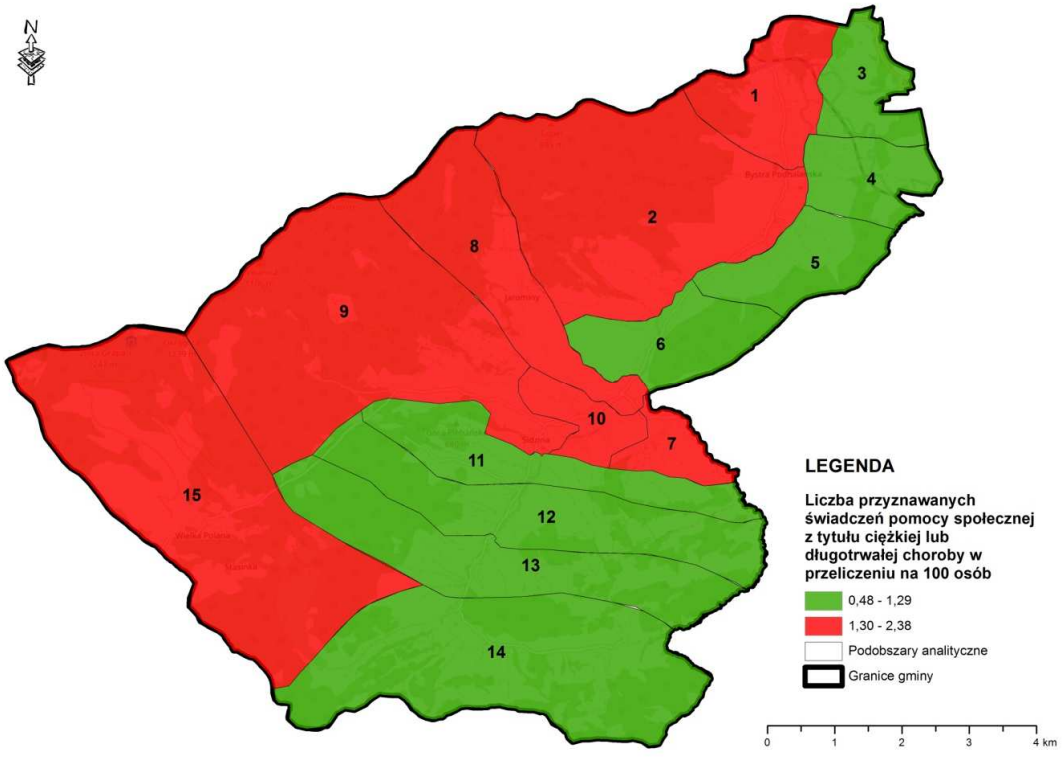

Rysunek 3. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z uwagi na długotrwałą lub ciężką chorobę w przeliczeniu na 100 osób.

Niepełnosprawność

Zjawiskiem społecznym, który jest istotny dla odpowiedniego zaplanowania działań rewitalizacyjnych i którego nagromadzenie można zbadać, analizując dane o powodach przyznania pomocy społecznej, jest niepełnosprawność. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy [12], co w konsekwencji prowadzi do wykluczenia społecznego.

Poniższa tabela zawiera informacje przekazane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bystrej Podhalańskiej, dotyczące wsparcia rodzin z niepełnosprawnością.

Tabela 5. Liczba rodzin otrzymująca świadczenia z uwagi na niepełnosprawność[13].

Nr	Liczba rodzin otrzymująca świadczenia z uwagi na niepełnosprawność na 100 osób	Wskaźnik koncentracji	Skala problemu
1	0,60	0,61	0
2	1,68	1,70	1
3	0,22	0,22	0
4	0,67	0,68	0
5	0,76	0,77	0
6	0,48	0,48	0
7	0,87	0,88	0
8	1,92	1,94	1
9	1,08	1,09	1
10	1,22	1,23	1
11	1,51	1,52	1
12	0,48	0,48	0
13	0,25	0,25	0
14	0,97	0,98	0
15	2,38	2,40	1
Gmina	1,01	1,00	-

[12] *Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r., poz. 721, z późn. zm.).*

[13] *Opracowanie własne – na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bystrej Sidzinie (dane za rok 2015).*

Najwięcej świadczeń z tytułu niepełnosprawności przyznawanych jest na sześciu podobszarach Gminy. Na podstawie zebranych danych można zauważyć, że największy wskaźnik koncentracji występuje na obszarze 15 i wynosi on 2,40. Najmniejsza skala problemu została zaobserwowana na obszarach 3 i 13, gdzie wskaźnik koncentracji wynosi kolejno 0,22 i 0,25.

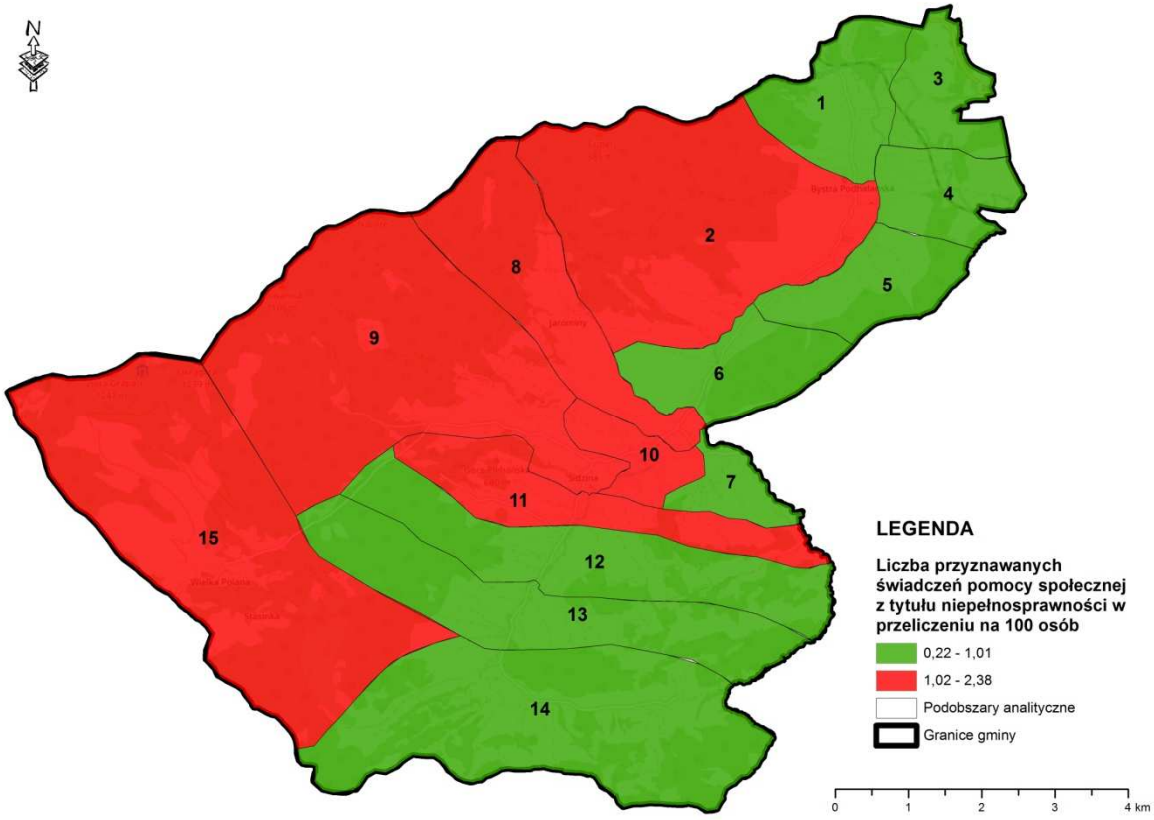

Rysunek 4. Liczba rodzin otrzymujących świadczenia z uwagi na niepełnosprawność w przeliczeniu na 100 osób.

Ubóstwo

Ubóstwo jest zjawiskiem, które powoduje dysfunkcję społeczną oraz wpływa na dezorganizację życia nie tylko samej jednostki, ale także całego społeczeństwa. Z tej przyczyny przedstawienie danych dotyczących świadczeń pomocy społecznej przydzielanych w rodzinach z uwagi na ubóstwo jest niezwykle ważne w identyfikacji obszarów kryzysowych.

Z punktu widzenia socjologii można mówić o ubóstwie biologicznym (absolutnym) tj. poziomie dochodu koniecznym do utrzymania się przy życiu lub wykonywania fizycznej pracy. Zjawisko ubóstwa dotyka różnych grup społecznych, jednak w szczególności rodzin wielodzietnych, samotne matki, bezrobotnych, niepełnosprawnych, emerytów oraz rencistów. Długotrwałe przebywanie

w sytuacji ubóstwa ma wiele negatywnych skutków m.in. prowadzi do deficytów rozwojowych, prowadzących w konsekwencji do wykluczenia z możliwości komunikowania się w społeczności, poza grupami wsparcia oraz instytucjami opieki społecznej. Ubóstwo niesie ze sobą ryzyko uzależnienia się od instytucji pomocowych oraz zagrożenia dla życia rodzinnego poprzez występowanie konfliktów wewnątrzrodzinnych, które niejednokrotnie prowadzą do problemów wychowawczych oraz rozbicia rodziny[14]. Szczegółowe dane przedstawia tabela poniżej.

Tabela 6. Liczba rodzin, którym przyznawane są świadczenia z uwagi na ubóstwo[15].

Nr	Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z uwagi na ubóstwo, w przeliczeniu na 100 osób	Wskaźnik koncentracji	Skala problemu
1	3,21	1,25	1
2	2,84	1,11	1
3	0,87	0,34	0
4	2,23	0,87	0
5	2,66	1,04	1
6	1,91	0,75	0
7	4,37	1,70	1
8	2,88	1,12	1
9	3,24	1,26	1
10	2,64	1,03	1
11	2,11	0,82	0
12	2,15	0,84	0
13	1,26	0,49	0
14	2,18	0,85	0
15	4,17	1,62	1
Gmina	2,58	1,00	-

Największy wskaźnik koncentracji rodzin, którym przyznano świadczenia z uwagi na ubóstwo występuje aż na ośmiu podobszarach Gminy. Pozostałe podobszary charakteryzują się wskaźnikiem koncentracji mniejszym niż średnia dla całej Gminy wynosząca 2,58. Warto wspomnieć, że jedynie w trzech obszarach wartość wskaźnika jest mniejsza niż średni wskaźnik dla powiatu równy 1,99. Najwięcej rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z uwagi na ubóstwo zamieszkuje

[14] *Izabela Kumor, Ubóstwo – ujęcie teoretyczne, Szczecin 2011 r.*

[15] *Opracowanie własne – na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bystrej Sidzinie (dane za rok 2015).*

obszar 7. Wskaźnik koncentracji na tym obszarze wynosi 1,70. Najmniejszą skalę problemu zaobserwowano na obszarze 3, gdzie wskaźnik koncentracji wynosi jedynie 0,34.

Dane znajdujące się w powyższej tabeli zaprezentowane zostały na poniższej mapie.

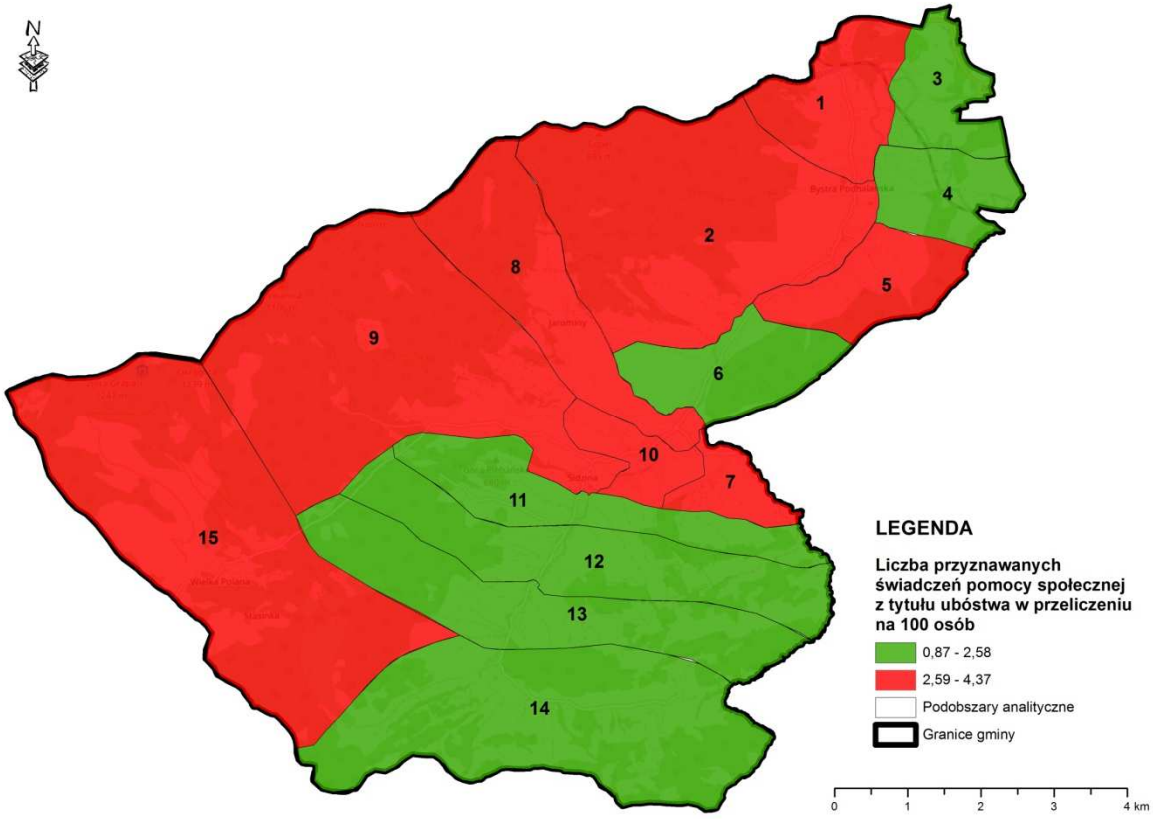

Rysunek 5. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z uwagi na ubóstwo w przeliczeniu na 100 osób.

Bezradność

Wskaźnik przedstawia informacje o rodzinach, w których przyznawane są świadczenia z uwagi na bezradność. Sytuacja rodzin jest szczególnie trudna, gdy nakładają się na siebie dwie sytuacje, wielodzietność i niepełność rodziny. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niejednokrotnie łączy się z innymi dysfunkcjami, takimi jak uzależnienie, przemoc w rodzinie, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba i kryzysy rodzinne.

Problem bezradności jest istotny dla strefy społecznej między innymi dlatego, że środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym, gdzie dziecko uczy się w jaki sposób nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywać doświadczenia, które składają się na późniejsze życie społeczne.

W rodzinach obarczonych problemem bezradności, brakuje umiejętności stworzenia klimatu życia rodzinnego, właściwych wzorców komunikacji i rozładowywania napięć poza domem oraz obdarzania dzieci poczuciem bezpieczeństwa i należną im uwagą. Rodziny te często nie posiadają właściwych wzorców, a dzieci większość wolnego czasu spędzają wśród rówieśników na podwórku i częściej pojawiają się u nich problemy szkolne. Dzieci odrzucone przez środowisko rodzinne szukają akceptacji wśród rówieśników, łączą się w grupy subkulturowe, zaczynają wagarować, uciekać z domu i popadać w konflikt z prawem[16].

Tabela 7. Liczba rodzin, w których przyznano świadczenia z uwagi na problem bezradności[17].

Nr	Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z uwagi na bezradność w przeliczeniu na 100 osób	Wskaźnik koncentracji	Skala problemu
1	1,41	2,61	1
2	0,42	0,78	0
3	0,22	0,40	0
4	0,45	0,83	0
5	0,57	1,06	1
6	0,24	0,44	0
7	0,87	1,62	1
8	0,48	0,89	0
9	1,08	2,00	1
10	0,20	0,38	0
11	0,60	1,12	1
12	0,48	0,89	0
13	0,00	0,00	0
14	0,24	0,45	0
15	1,19	2,21	1
Gmina	0,56	1,00	-

Najwięcej rodzin, którym przyznano świadczenia z uwagi na bezradność, w przeliczeniu na 100 osób występuje na terenie sześciu podobszarów. W przypadku pozostałych dziewięciu podobszarów liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z tego tytułu oscyluje w granicach średniej dla gminy (0,56) lub

[16] *Ławniczak D., Marszałkowska M., Mierzejewska B., Polczyk D., Zeller L., Standard pracy socjalnej z rodziną z dziećmi, Warszawa 2011 r.*

[17] *Opracowanie własne – na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bystrej Sidzinie (dane za rok 2015)..*

jest od niej niższa. Największy wskaźnik koncentracji zaobserwowano na obszarze 1, gdzie wynosi on 2,61. Jedynym obszarem, na którym problem nie występuje jest obszar nr 13.

Poniższa mapa przedstawia rozkład liczby rodzin, którym przyznano świadczenia z uwagi na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w przeliczeniu na 100 osób.

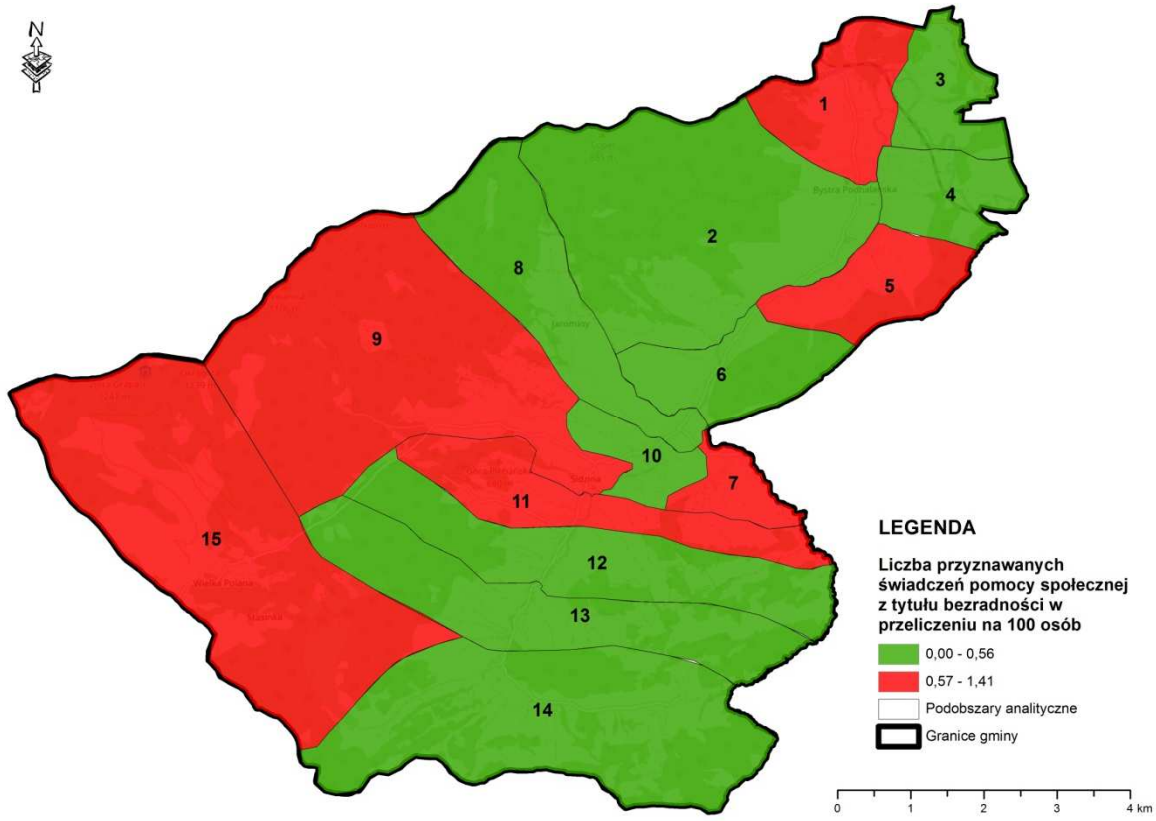

Rysunek 6. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z uwagi na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w przeliczeniu na 100 osób.

Bezrobocie OPS (świadczenia z uwagi na bezrobocie)

Bezrobocie to jeden z najpoważniejszych problemów, który dotyczy zarówno sytuacji gospodarczej, jak i społecznej i ma ogromny wpływ na codzienne życie wielu osób. Ponieważ bezrobocie jest spowodowane przez bardzo wiele czynników, bardzo trudno z nim walczyć w skuteczny sposób, który przynosi odczuwalne efekty. Szczególnie dużym problemem jest długotrwałe bezrobocie.

Istnieje bardzo długa lista czynników, które wpływają na utrzymywanie się dużego poziomu bezrobocia. Należą do nich np. wysokie koszty pracy, niejasne i niekorzystne przepisy prawa pracy,

stosunkowo niski stopień wykształcenia części społeczeństwa, zbyt wolne tempo wzrostu gospodarczego, słaby rozwój gospodarczy niektórych regionów, czy zmiany w stosowanej technologii. Zjawisko bezrobocia związane jest także z postawą osób poszukujących pracy, która niestety jest bardzo często bierna.

W kolejnej tabeli przedstawiono dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Bystrej Podhalańskiej dotyczące problemu bezrobocia w gminie.

Tabela 8. Dane dotyczące przyznawanych świadczeń pomocy społecznej z uwagi na bezrobocie[18]

Nr	Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z uwagi na bezrobocie w przeliczeniu na 100 osób	Wskaźnik koncentracji	Skala problemu
1	1,81	3,10	1
2	0,63	1,08	1
3	0,22	0,37	0
4	0,45	0,77	0
5	0,38	0,65	0
6	0,72	1,23	1
7	0,87	1,50	1
8	0,24	0,41	0
9	1,30	2,22	1
10	0,41	0,70	0
11	0,60	1,04	1
12	0,48	0,82	0
13	0,00	0,00	0
14	0,00	0,00	0
15	0,00	0,00	0
Gmina	0,54	1	-

Najwięcej rodzin, którym przyznano świadczenia z uwagi na bezrobocie, w przeliczeniu na 100 osób występuje na terenie sześciu podobszarów Gminy. W przypadku pozostałych dziewięciu podobszarów liczba rodzin, którym przyznano świadczenia oscyluje w granicach średniej dla gminy (0,54) lub jest od niej niższa. Najwyższy wskaźnik koncentracji – wynoszący aż 3,10 – zaobserwowano na obszarze 1. W południowej części Gminy – obszary 13, 14 i 5 – świadczenia z tytułu bezrobocia nie były przyznawane.

[18] *Opracowanie własne – na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bystrej Sidzinie (dane za rok 2015).*

Poniższa mapa przedstawia rozkład przyznawanych świadczeń z tytułu bezrobocia na terenie Gminy.

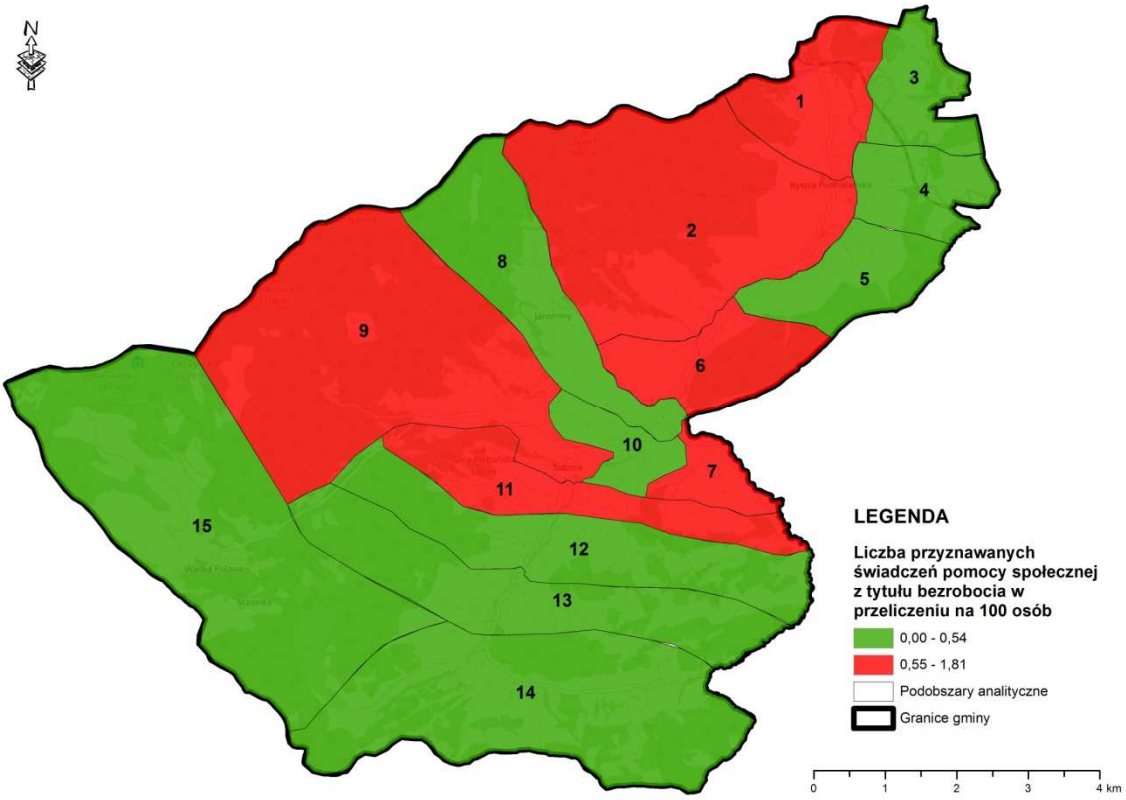

Rysunek 7 Rysunek 8. Liczba przyznawanych świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w przeliczeniu na 100 osób.

Bezrobocie – świadczenia PUP

Misją pracowników Powiatowego Urzędu Pracy w Suchej Beskidzkiej jest stałe dążenie do poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy, troszczenie się o taki rozwój postaw, umiejętności i kwalifikacji mieszkańców, który zapewni im możliwie największe szanse na odpowiednie zatrudnienie, a pracodawcom pozyskanie najlepszych pracowników. Swoją misję Powiatowy Urząd Pracy realizuje poprzez świadczenie wysokiej jakości usług informacyjnych, pośrednictwa pracy, doradczych, szkoleniowych, finansowych i administracyjnych. Zadania realizuje zgodnie z europejskimi i krajowymi standardami świadczenia usług.

Bezrobocie w stosunku do mieszkańców w wieku produkcyjnym

Zjawisko bezrobocia można analizować pod wieloma kątami, jednym z nich jest ocena ilość osób bezrobotnych w stosunku do osób w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten pozwala zaobserwować jaki

procent mieszkańców będących w wieku, w którym możliwe jest podjęcie pracy, jej nie posiada. Przyczyn takiego stanu rzeczy może być wiele, jednak sytuacja sama w sobie może powodować potencjalne problemy w funkcjonowaniu społeczeństwa i należy przeanalizować możliwość prowadzenia dodatkowych działań w tych obszarach.

Dokładne dane przedstawia tabela poniżej.

Tabela 9. Ludność bezrobotna w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym[19].

Nr	Ludność bezrobotna w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym w przeliczeniu na 100 osób	Wskaźnik koncentracji	Skala problemu
1	5,28	1,50	1
2	8,17	2,32	1
3	7,98	2,27	1
4	1,42	0,40	0
5	4,29	1,22	1
6	3,97	1,13	1
7	3,97	1,13	1
8	2,61	0,74	0
9	2,64	0,75	0
10	1,66	0,47	0
11	2,51	0,71	0
12	2,97	0,84	0
13	1,59	0,45	0
14	1,87	0,53	0
15	2,15	0,61	0
Gmina	3,52	1	-

Najwięcej ludności bezrobotnej w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym występuje na terenie sześciu podobszarów w północnej części Gminy. Zdecydowana większość podobszarów dotkniętych problemem zlokalizowana jest na terenie Bystrej Podhalańskiej. Największy wskaźnik koncentracji (2,32) zaobserwowano na obszarze 2, z kolei najmniejszy (0,40) na obszarze 4. W przypadku obszarów położonych na terenie Sidziny wskaźnik ludności bezrobotnej w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym jest niższy niż średnia dla gminy, wynosząca 3,52. Na tle powiatu skalę problemu można określić jako znaczącą, ponieważ średni wskaźnik dla powiatu jest równy 0,02.

[19] *Opracowanie własne – na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Suchej Beskidzkiej (dane za rok 2015).*

Poniższa mapa przedstawia rozkład liczby osób bezrobotnych w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym na tle gminy.

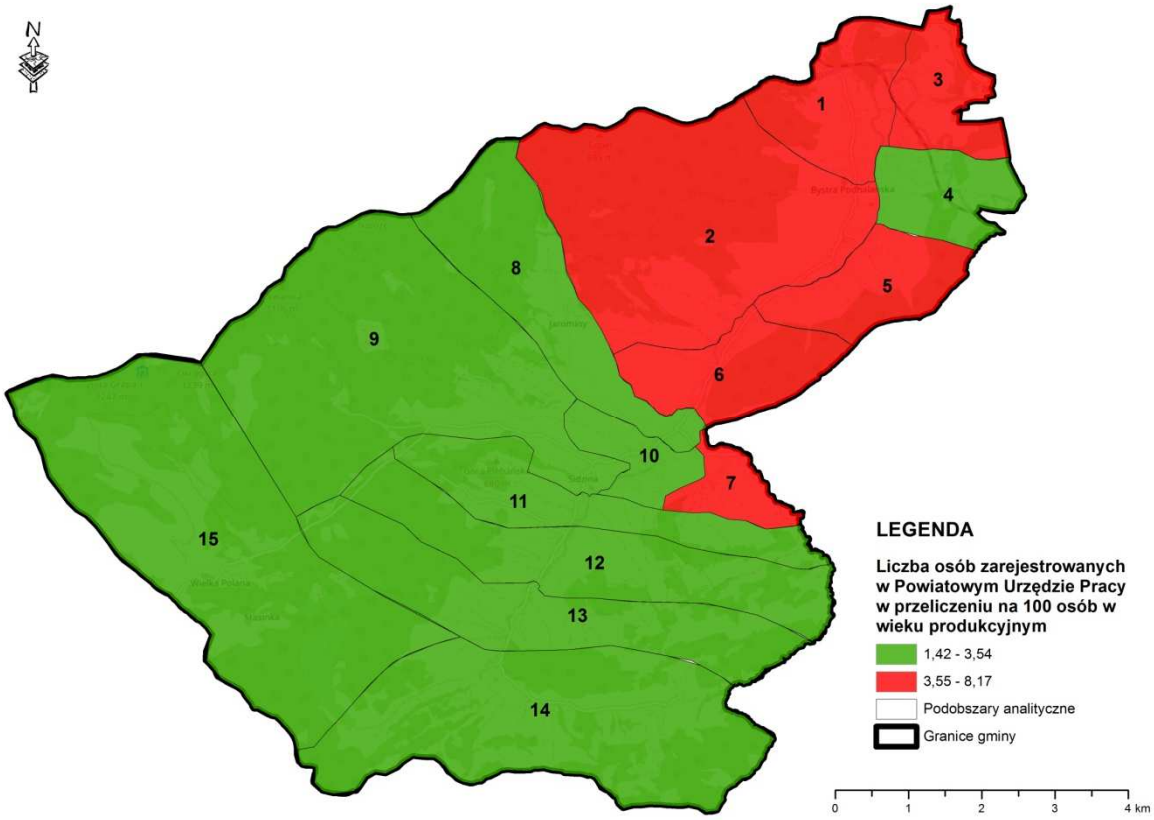

Rysunek 9. Bezrobotni zarejestrowani w PUP w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Liczba urodzeń

Niewielka liczba urodzeń niejednokrotnie odzwierciedla nagromadzenie problemów społecznych, związanych przede wszystkim z bezrobociem i ubóstwem. Ponadto odpowiednio zagospodarowany obszar, atrakcyjny pod względem infrastruktury oraz zapewniający dostęp po podstawowych potrzeb zachęca rodziny do posiadania potomstwa. Niewielka liczba urodzeń ma swoje konsekwencji nie tylko w zaburzeniu działania sfery społecznej ale również w sferze gospodarczej i w przyszłości odzwierciedla się niewystarczającą ilością osób w wieku produkcyjnym. W poniższej tabeli zawarto informacje na temat ilości urodzeń w przeliczeniu na 100 osób w okresie o 2011 do 2015 roku.

Tabela 10. Liczba urodzeń[20].

Nr	Liczba urodzeń w przeliczeniu na 100 osób (suma z lat 211-2015)	Skala problemu
1	8,23	0
2	7,38	1
3	8,23	0
4	7,59	0
5	6,27	1
6	8,13	0
7	7,21	1
8	5,29	1
9	6,48	1
10	9,33	0
11	6,65	1
12	8,35	0
13	8,29	0
14	6,07	1
15	9,52	0
Gmina	7,47	-

Na 7 obszarach w gminie występuje mniejsza liczba urodzeń niż średnia dla gminy (7,47). Najwięcej urodzeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców występuje w obszarze 15 (9,52) oraz 10 (9,33) najmniej natomiast w obszarze 8 (5,29). Zjawisko to prezentuje poniższa mapa.

[20] *Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy*

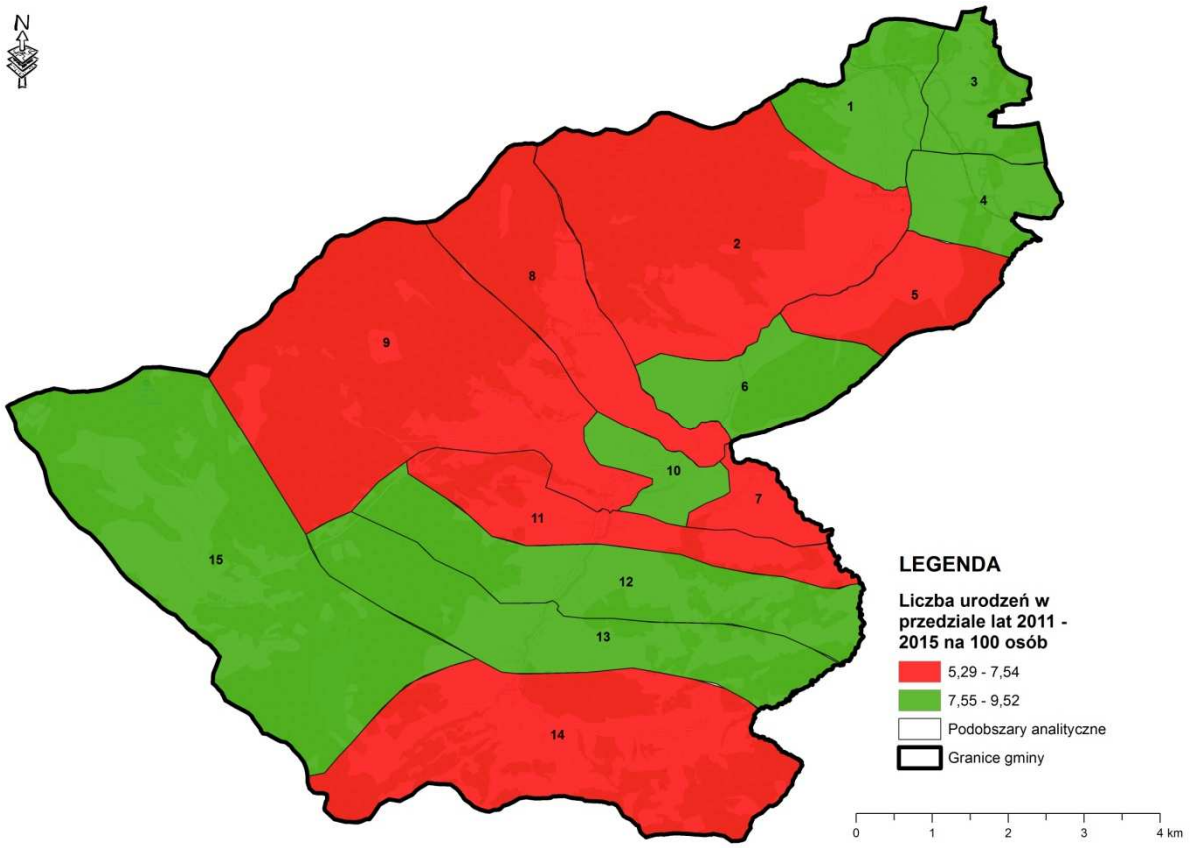

Rysunek 10 Liczba urodzeń w poszczególnych obszarach w przeliczeniu na 100 osób

Mediana wieku

Kolejnym problemem społecznym, istotnym dla określenia obszaru, który powinien zostać objęty działaniami rewitalizacyjnymi, jest starzenie się społeczeństwa. Oceny tego zjawiska wykonuje się przy użyciu wskaźnika mediany wieku. Jest to wartość dla danej populacji wyznaczająca granicę wieku, którą połowa osób tej populacji już przekroczyła, a druga połowa jeszcze jej nie osiągnęła. Demograficznie społeczeństwo jest uważane za stare, jeżeli mediana wieku populacji przekroczy wskaźnik 34 lata[21], jednak zgodnie z przyjętą metodyką, wskaźnik analizowano w odniesieniu do średniej dla Gminy Bystra-Sidzina (34,6 lata). W poniższej tabeli zawarto informacje na temat granicy (mediany) wieku występującej na terenie poszczególnych podobszarów gminy.

[21] *Szymańczak J., Starzenie się polskiego społeczeństwa – wybrane aspekty demograficzne, w: Ciura G. (red.), Zgliczyński W. (red.), Starzenie się polskiego społeczeństwa, Warszawa 2012 r., s. 9-28.*

Tabela 11. Mediana wieku[22].

Nr	Mediana wieku	Skala problemu
1	34	0
2	34	0
3	33	0
4	34	0
5	35	1
6	34	0
7	32	0
8	38	1
9	37	1
10	31	0
11	38	1
12	32	0
13	35,5	1
14	34	0
15	37,5	1
Gmina	34,6	-

Na podstawie zebranych danych można stwierdzić, iż problem z wyższą medianą wieku niż średnia dla gminy (34,6 lat) występuje na terenie sześciu podobszarów Gminy, z których zdecydowana większość zlokalizowana jest w Sidzinie. Oznacza to, że obszary te zamieszkuje społeczeństwo starzejące się. Na terenie dwóch obszarów (nr 8 i 11) mediana wieku wynosi 38 lat i jest to największa zaobserwowana wartość. Najmniejszą medianę wieku zaobserwowano na obszarze 10 – tj. 31 lat. Wyniki analizy obrazuje poniższa mapa.

[22] *Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy (dane za rok 2015).*

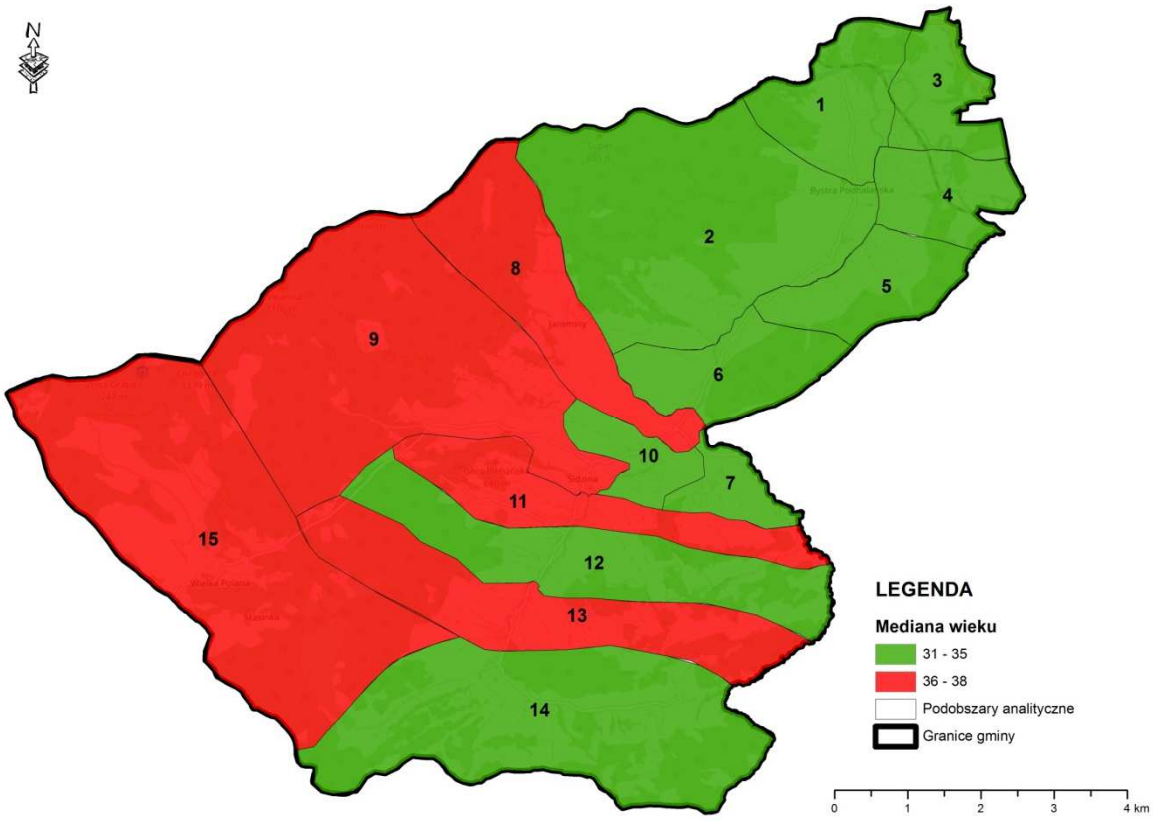

Rysunek 11. Mediana wieku.

Niebieskie Karty

Kolejnym problemem społecznym, który poddano diagnozie jest przemoc w rodzinie. Działania rewitalizacyjne mają na celu ograniczanie, eliminowanie oraz przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, tego problemu, dlatego też wykazanie skali zjawiska jest istotnym wskaźnikiem.

Procedura przeciwdziałania przemocy w rodzinie – „Niebieskie Karty", to instytucjonalne narzędzie mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. To zbiór interdyscyplinarnych działań, podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Poniższa tabela zawiera informacje na temat wszczętych procedur „Niebieska Karta" na terenie gminy.

Tabela 12. Dane dotyczące wszczęcia procedury „Niebieska Karta" na terenie gminy[23].

Nr	Liczba „Niebieskich kart" wydana na 100 osób	Wskaźnik koncentracji	Skala problemu
1	0,20	2,30	1
2	0,00	0,00	0
3	0,00	0,00	0
4	0,00	0,00	0
5	0,19	2,17	1
6	0,00	0,00	0
7	0,00	0,00	0
8	0,24	2,75	1
9	0,00	0,00	0
10	0,00	0,00	0
11	0,00	0,00	0
12	0,48	5,46	1
13	0,00	0,00	0
14	0,24	2,78	1
15	0,00	0,00	0
Gmina	0,09	1	-

Na podstawie przeanalizowanych danych można stwierdzić, że jedynie w 1/3 obszarów znajdujących się na terenie Gminy zostały wszczęte procedury „Niebieska Karta". Na pozostałych obszarach problem ten nie występuje. Największy wskaźnik koncentracji występuje na obszarze 12 i wynosi on aż 5,46. Wskaźniki koncentracji na innych obszarach objętych problemem oscylują wokół 2,5.

Mapa poniżej przedstawia przestrzenny rozkład wszczęcia procedury „Niebieska Karta" na terenie gminy.

[23] *Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (dane za rok 2015).*

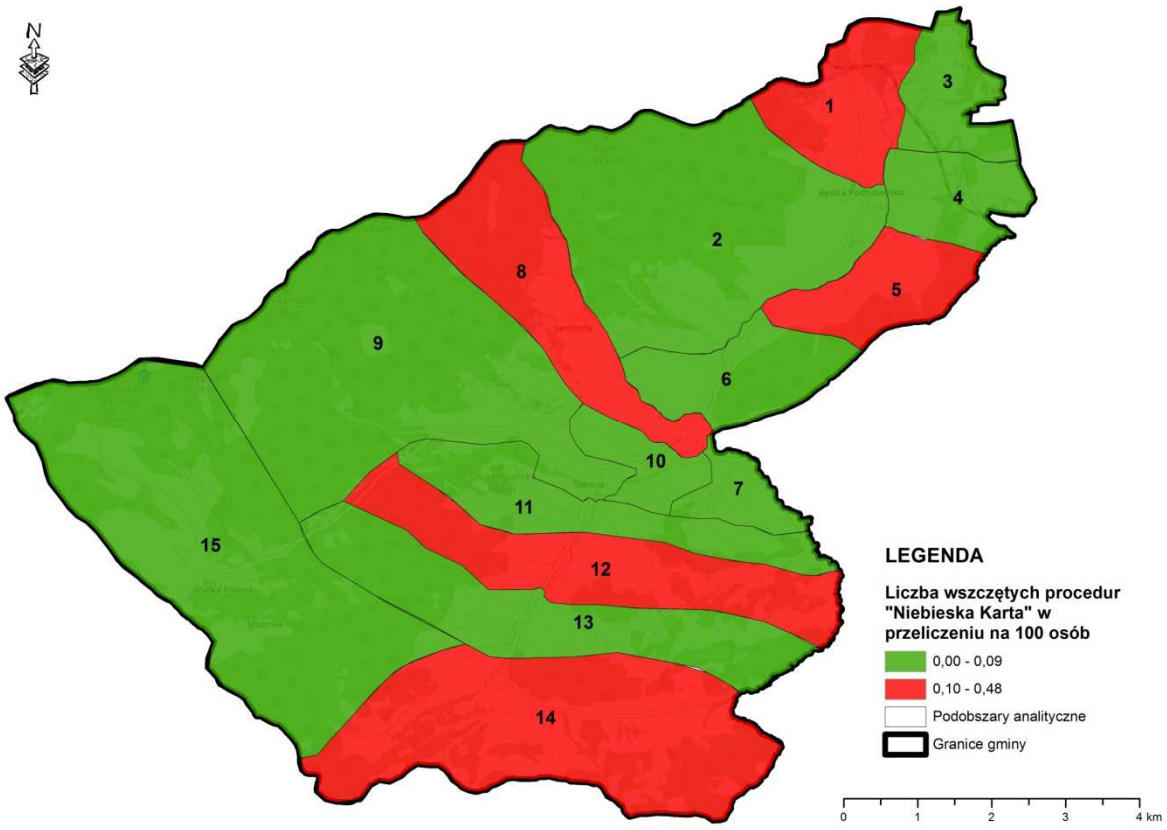

Rysunek 12. Liczba wszczętej procedury „Niebieska Karta" w przeliczeniu na 100 osób.

Przestępczość

Granice pojęcia przestępstwa nie zostały w aktualnie obowiązującym polskim kodeksie karnym określone przez podanie jego definicji sensu stricte, tj. przepisu rozpoczynającego się od zwrotu „Przestępstwem jest…", który następnie podawałby wszystkie niezbędne elementy definicji pojęcia przestępstwa. Kodeks karny najwyraźniej preferuje posługiwaniem się zwrotami odnoszącymi się do pojęcia czynu zabronionego, który jest społecznie szkodliwy w stopniu wyższym niż znikomy i popełniony przez sprawcę, któremu można przypisać winę w chwili czynu[24]. Przestępczość jest wskaźnikiem społecznym, który nie tylko obrazuje poziom bezpieczeństwa na danym obszarze ale również wskazuje na możliwości rozwoju i atrakcyjność danego obszaru. Szczegółowe dane dotyczące interwencji policji na terenie gminy zawiera tabela poniżej.

[24] *Gardocki L., Pojęcie przestępstwa i podziały przestępstw w polskim prawie karnym, Lublin 2013 r.*

Tabela 13. Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem, w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania[25].

Nr	Liczba stwierdzonych w czasie interwencji policji przestępstw w przeliczeniu na 100 osób	Wskaźnik koncentracji	Skala problemu
1	1,41	0,61	0
2	1,68	0,73	0
3	1,95	0,85	0
4	2,01	0,87	0
5	1,52	0,66	0
6	1,44	0,62	0
7	2,62	1,14	1
8	5,05	2,19	1
9	2,16	0,94	0
10	1,83	0,79	0
11	5,44	2,36	1
12	3,10	1,35	1
13	1,01	0,44	0
14	3,40	1,48	1
15	1,19	0,52	0
Gmina	2,39	1,00	-

Najwyższa liczba stwierdzonych przestępstw ogółem, w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania występuje na terenie pięciu podobszarów Gminy. W przypadku pozostałych podobszarów, liczba stwierdzonych przestępstw ogółem, w przeliczeniu na 100 osób oscyluje w granicach średniej dla gminy (2,39) lub jest od niej niższa. Warto wspomnieć, że średni wskaźnik przestępczości dla powiatu wynosi zaledwie 1,41. Największy wskaźnik koncentracji (2,36) występuje na obszarze 11, z kolei najmniejszy (0,44) na obszarze 13. Poniższa mapa przedstawia rozkład liczby stwierdzonych przestępstw ogółem, przeliczeniu 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania.

[25] *Opracowanie własne na podstawie danych Komenda Powiatowa Policji w Suchej Beskidzkiej(dane za rok 2015).*

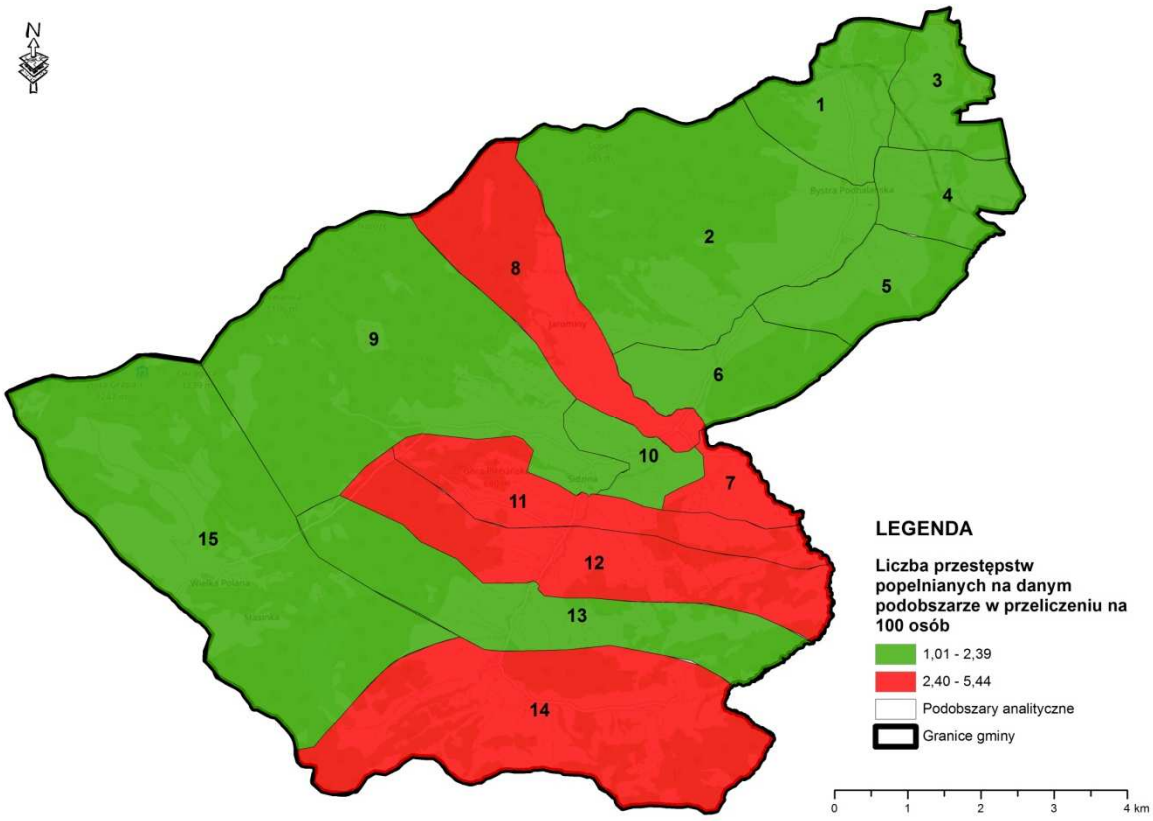

Rysunek 13. Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania.

Wyniki egzaminów

Kolejnym aspektem, na który zwrócono uwagę w kontekście diagnozy jest poziom edukacji na analizowanych obszarach, stanowiący ważny wskaźnik społeczny, mierzony za pomocą średnich wyników egzaminów kończących dany etap nauczania. Pod uwagę wzięto średnie wyniki egzaminu szóstoklasisty oraz egzaminu gimnazjalnego.

Egzamin 6-klasisty

W przypadku kształcenia na poziomie podstawowym, miernikiem będą wyniki tzw. sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej. Jest to zestandaryzowany arkusz egzaminacyjny, w ramach którego sprawdza się nabyte przez uczniów umiejętności czytania, pisania, rozumowania, a także

wykorzystania dostępnych informacji i wykorzystania wiedzy w praktyce[26]. Dane w tabeli poniżej pokazują średnią, uzyskaną przez uczniów z danego podobszaru

Tabela 14. Dane dotyczące zdawalności egzaminu 6-klasisty w gminie Bystra-Sidzina[27].

Nr	Średni wynik egzaminu szóstoklasisty	Skala problemu
1	59,80	0
2	58,38	0
3	66,67	0
4	38,00	1
5	55,75	0
6	59,00	0
7	28,25	1
8	29,33	1
9	25,50	1
10	28,22	1
11	26,17	1
12	19,00	1
13	28,00	1
14	25,00	1
15	-	-
Gmina	40,45	-

Na podstawie powyższych danych można zaobserwować, iż najlepsze wyniki z egzaminu osiągane były przez uczniów z pięciu podobszarów Gminy, leżących na terenie Bystrej Podhalańskiej. Natomiast uczniowie z pozostałych analizowanych podobszarów osiągnęli wyniki niższe od średniej dla całej gminy, wynoszącej 40,45. Najlepsze wyniki osiągnęli uczniowie z obszaru 1 (średni wynik 59,80), natomiast najgorsze uczniowie z obszaru 12 (średni wynik 19,00). Poniższa mapa prezentuje rozkład średnich wyników egzaminu 6-klasisty na terenie gminy.

[26] *Na podstawie informacji udostępnianych przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Krakowie http://www.oke.krakow.pl/inf/.*

[27] *Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy (dane za rok 2015).*

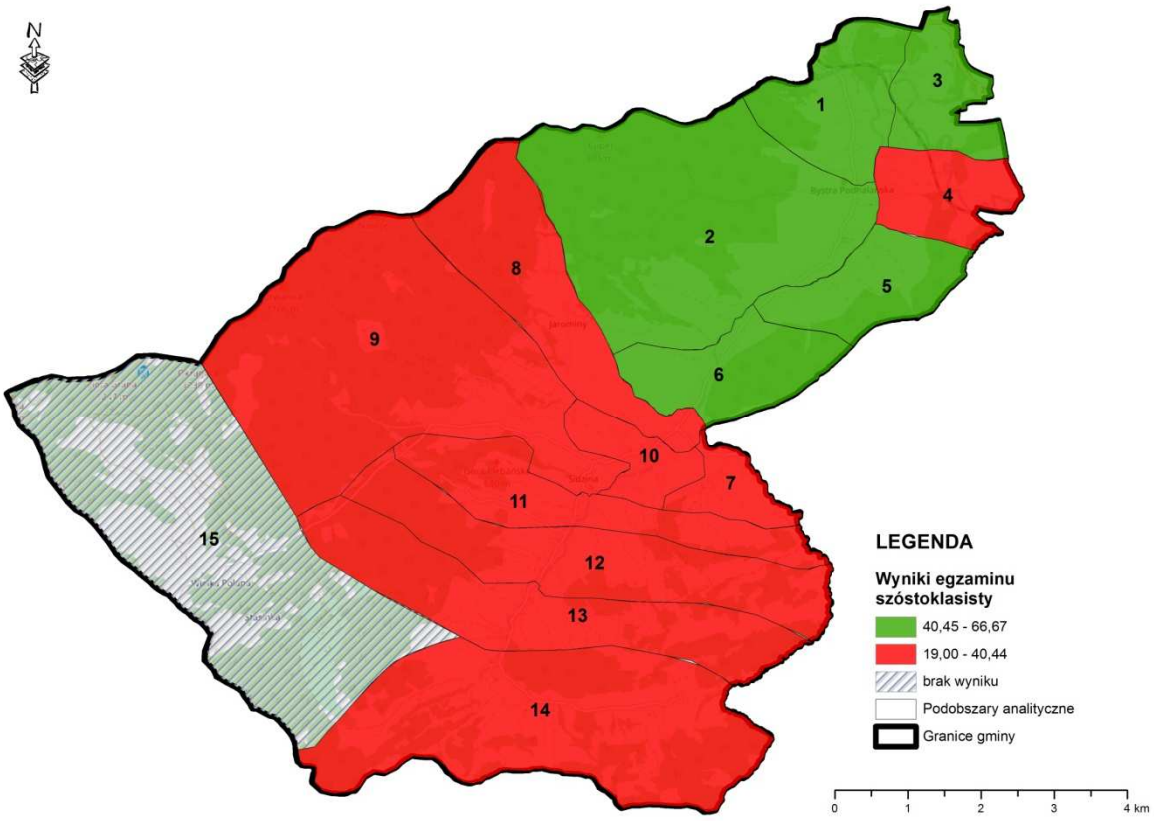

Rysunek 14. Średnie wyniki egzaminu 6-klasisty.

Egzamin gimnazjalny

O poziomie jakości kształcenia świadczą również egzaminy zdawane przez uczniów kończących gimnazja. Obecnie egzamin gimnazjalny składa się z trzech odrębnych części, tj.: humanistycznej, matematyczno-przyrodniczej oraz językowej.

W poniższej tabeli zawarto informacje na temat wyników osiągniętych przez uczniów z egzaminu gimnazjalnego zamieszkałych na terenie gminy.

Tabela 15. Dane dotyczące egzaminu gimnazjalnego[28].

Nr	Średni wynik z egzaminu gimnazjalnego	Skala problemu
1	89,08	0
2	91,13	0
3	126,50	0
4	79,00	1
5	87,17	0
6	69,13	1
7	73,20	1
8	83,80	1
9	78,29	1
10	91,29	0
11	88,00	0
12	73,67	1
13	88,80	0
14	81,00	1
15	127,00	0
Gmina	84,12	-

Na podstawie powyższych danych wnioskuje się, że najlepsze wyniki egzaminów po gimnazjum uzyskiwali uczniowie z ośmiu podobszarów. Uczniowie z pozostałych podobszarów uzyskali niższe wyniki niż średnia dla całej gminy, tj. 84,12. Najwyższy średni wynik z egzaminu (127) odnotowano w obszarze 15, z kolej najniższy (69,13) na obszarze 6.

Na poniższej mapie można zaobserwować rozkład średnich wyników egzaminów gimnazjalnych osiąganych przez uczniów z obszaru Gminy.

[28] *Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy(dane za rok 2015).*

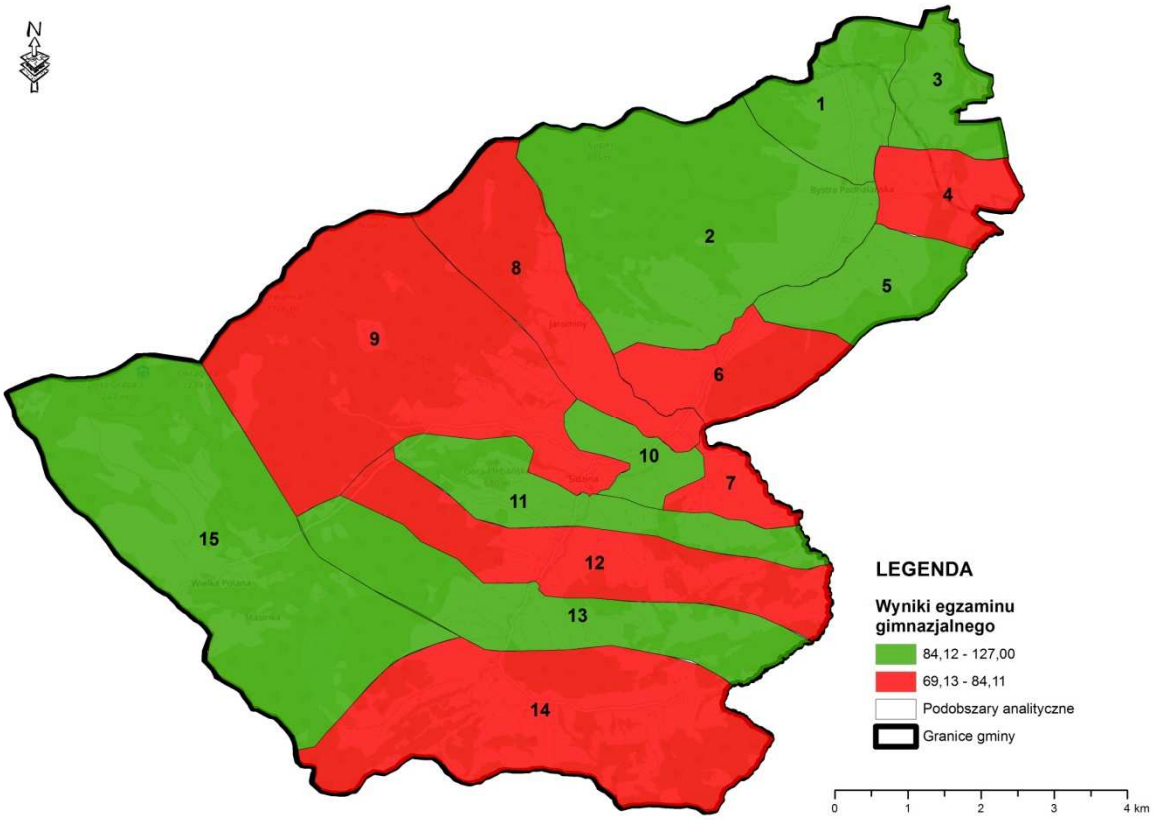

Rysunek 15. Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego.

Frekwencja w wyborach

Frekwencja wyborcza to procent obywateli posiadających prawo do głosowania, którzy oddali swój głos w ramach wyborów. Takie prawo przysługuje wszystkim pełnoletnim obywatelom Polski, którzy nie zostali pozbawieni go drogą sądową lub też nie zostali ubezwłasnowolnieni[29].

Wybory są proceduralnym elementem systemu demokratycznego: pozwalają legitymizować władzę, obrazują stosunek wyborców do polityków, partii, czy wreszcie całego systemu. Są podstawowym rodzajem uczestnictwa politycznego. Taki udział wiąże się z zasadami demokratycznymi: równością,

[29] *Gazeta Wyborcza, Frekwencja wyborcza – co to takiego, 2015 r., http://wyborcza.pl/1,147007,19053478,frekwencja-wyborcza-co-to-takiego.html?disableRedirects=true.*

wolnością i legitymizacją władzy. O wadze wyborów świadczą zabiegi, mające na celu zwiększenie frekwencji wyborczej[30].

Procentowy udział w wyborach i jego zróżnicowanie pozwala ocenić poziom udziału mieszkańców w życiu społecznym oraz ich zaangażowanie. Istnieje analogia pomiędzy słabiej rozwiniętymi obszarami, a zmniejszonym udziałem w życiu społecznym. Opisany wskaźnik, w odniesieniu do poszczególnych podobszarów gminy został przedstawiony w tabeli poniżej.

Tabela 16. Frekwencja w wyborach do Rady Gminy Bystra-Sidzina.[31].

Nr	Frekwencja w wyborach [%]	Skala problemu
1	58,15	1
2	68,95	0
3	38,46	1
4	55,64	1
5	62,96	0
6	50,74	1
7	76,73	0
8	61,90	0
9	73,33	0
10	77,78	0
11	38,78	1
12	50,57	1
13	39,87	1
14	57,98	1
15	73,33	0
Gmina	59,01	-

Na podstawie przedstawionych danych można stwierdzić, iż największą frekwencję obserwuje się w ośmiu podobszarach gminy, zaś na pozostałych frekwencja jest poniżej średniej dla Gminy, równej 59,01%. Największą frekwencję odnotowano w obszarze 10 - kształtowała się ona na poziomie 77,78%. Prawie o połowę mniejszą frekwencję można zaobserwować na obszarach 3 i 11, gdzie wyniosła ona kolejno 38,46% i 38,78%. Są to najniższe wartości frekwencji w całej gminie.

Wyniki frekwencji w wyborach prezentuje poniższa mapa.

[30] *Panicz U., Frekwencja wyborcza a stan polskiej demokracji, Poznań 2011 r.*

[31] *Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.*

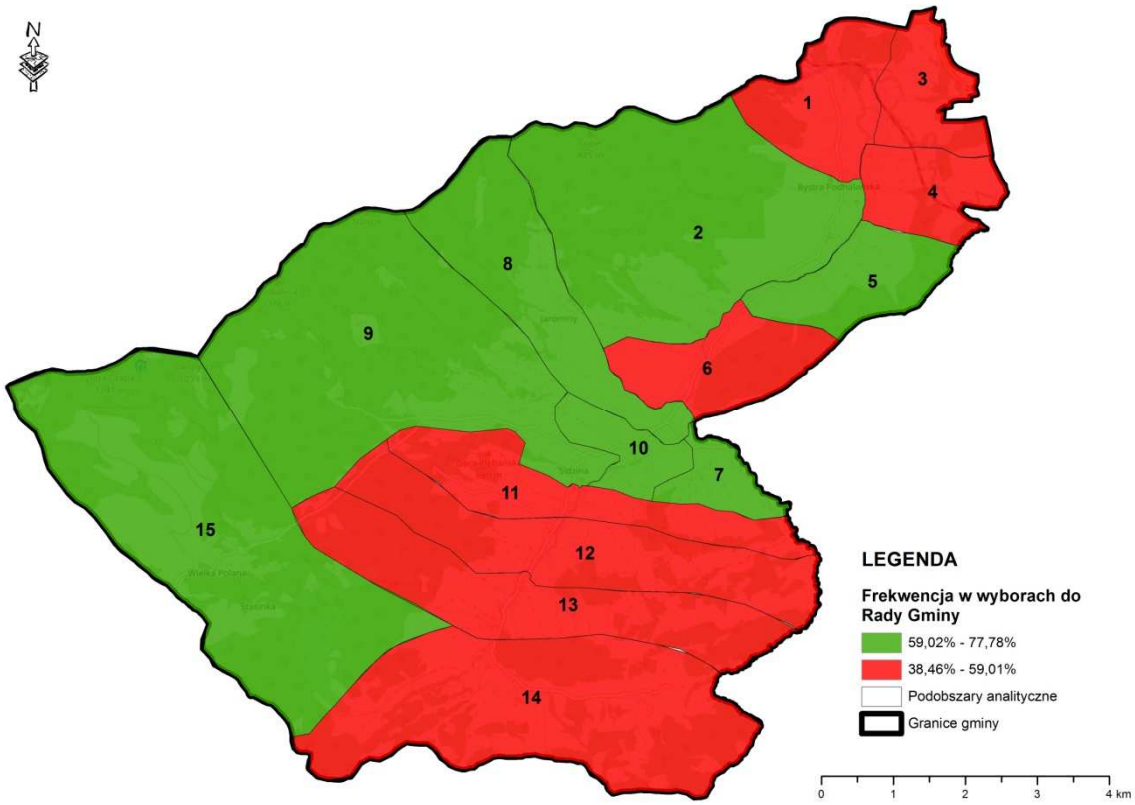

Rysunek 16. Frekwencja w wyborach do Rady Gminy

Czytelnicy biblioteki

Wskaźnikiem, który oddaje w pewien sposób aktywność społeczną oraz udział w życiu kulturalnym, jest liczba czytelników bibliotek w poszczególnych obszarach analitycznych w przeliczeniu na 100 osób. Na terenie gminy Bystra-Sidzina funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Sidzinie oraz jej filia w Bystrej Podhalańskiej. Łącznie w bibliotekach zarejestrowanych jest 1302 mieszkańców Gminy Bystra-Sidzina.

W poniżej tabeli zaprezentowano wskaźnik liczby osób korzystających z biblioteki w przeliczeniu na 100 osób danego podobszaru.

Tabela 17 Liczba osób korzystających z biblioteki na 100 mieszkańców[32]

Nr	Korzystający z biblioteki na 100 mieszkańców	Wskaźnik koncentracji	Skala problemu
1	26,51	1,40	0
2	20,57	1,08	0
3	19,05	1,00	0
4	21,88	1,15	0
5	18,25	0,96	1
6	18,66	0,98	0
7	15,28	0,81	1
8	19,71	1,04	0
9	17,93	0,94	1
10	17,85	0,94	1
11	32,02	1,69	0
12	16,95	0,89	1
13	13,07	0,69	1
14	13,59	0,72	1
15	4,17	0,22	1
Gmina	18,36	1,00	-

Najmniejszą aktywność związaną z korzystaniem z biblioteki można zaobserwować na ośmiu obszarach, zlokalizowanych głównie w południowej części Gminy (Sidzina). Na pozostałych obszarach problem małej ilości czytelników biblioteki nie występuje, gdyż wartości wskaźników są większe niż średnia dla Gminy, równa 18.36. Największy wskaźnik koncentracji (1,69) wystąpił na obszarze 11, z kolei najmniejszy (0,22) na obszarze 15. Liczba osób korzystających z biblioteki w przeliczeniu na 100 mieszkańców prezentuje poniższa mapa.

[32] *Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy(dane za rok 2015).*

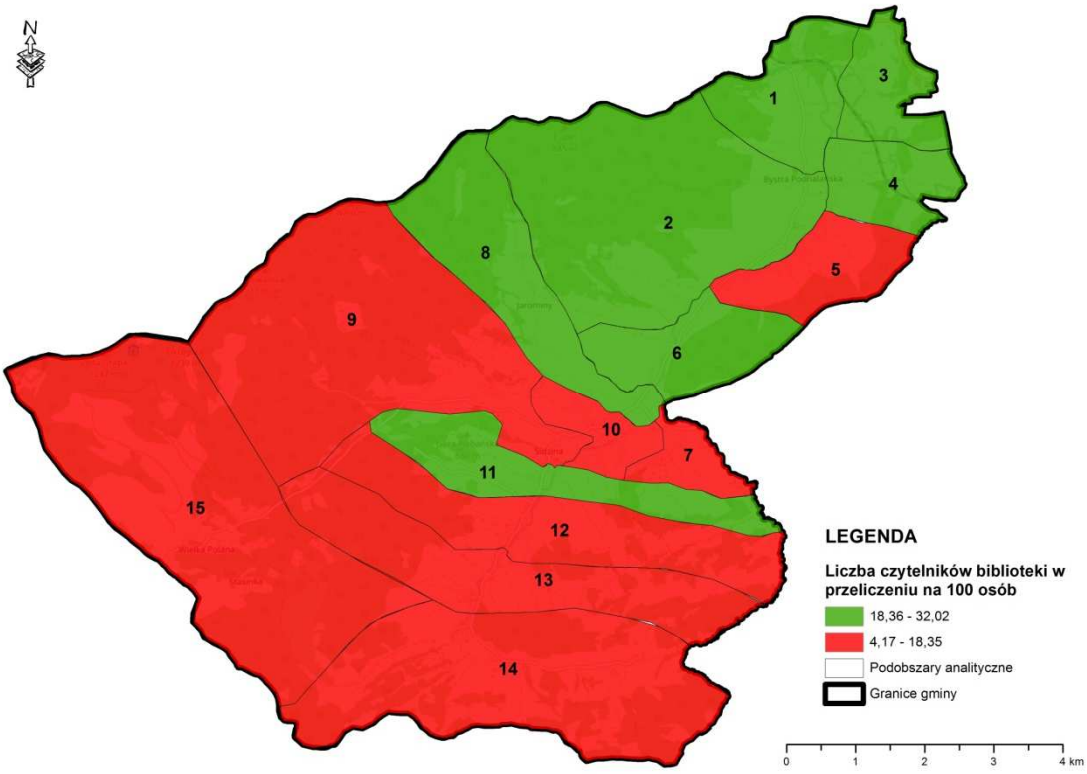

Rysunek 17 Czytelnicy biblioteki gminnej w przeliczeniu na 100 osób.

2.2. Sfera gospodarcza

Obciążenie demograficzne

Wśród problemów gospodarczych, wynikających z danych demograficznych, istotne znaczenie ma obciążenie demograficzne, czyli liczba osób w wieku nieprodukcyjnym w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym, który generuje problemy różnego rodzaju, ale przede wszystkim zmniejszanie zasobu siły roboczej, osłabienie lokalnego kapitału ludzkiego oraz pogarszanie struktury rynku pracy. W tym kontekście zasadne jest podjęcie bądź zintensyfikowania działań prewencyjnych, związanych z prowadzeniem prorodzinnej polityki zachęcającej rodziny do posiadania większej liczby dzieci, wspomaganym poprzez **r**ozwój infrastruktury społecznej takiej jak m.in. lepszy dostęp do żłobków i przedszkoli[33].

[33] *Kubiak M., Współczesne problemy demograficzne w aspekcie społeczno-gospodarczym, „Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy", 2010 r., s. 182-195.*

W poniższej tabeli zawarto informacje dla poszczególnych podobszarów gminy.

Tabela 18. Dane dotyczące obciążenia demograficznego[34].

Nr	Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym w przeliczeniu na 100 osób	Skala problemu
1	39,16	1
2	40,51	1
3	33,77	0
4	41,29	1
5	38,02	0
6	39,71	1
7	39,52	1
8	35,58	0
9	42,76	1
10	38,74	0
11	39,88	1
12	35,80	0
13	36,93	0
14	35,19	0
15	44,64	1
Gmina	38,77	-

Jak wynika z powyższej tabeli średnie obciążenie demograficzne dla Gminy wynosi 38,77. Największe wskaźniki problemu, jakim jest wysoki poziom obciążenia demograficznego w stosunku do całego obszaru Gminy, obserwuje się na terenie ośmiu podobszarów. Oznacza to, że na tych obszarach liczba osób w wieku nieprodukcyjnym jest większa niż liczba osób w wieku produkcyjnym. Największy wskaźnik (44,64) odnotowano na obszarze 15, z kolei najmniejszy (33,77) na obszarze 3.

Na poniżej mapie zaprezentowano przestrzenny rozkład tego zjawiska.

[34] *Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy (dane za rok 2015).*

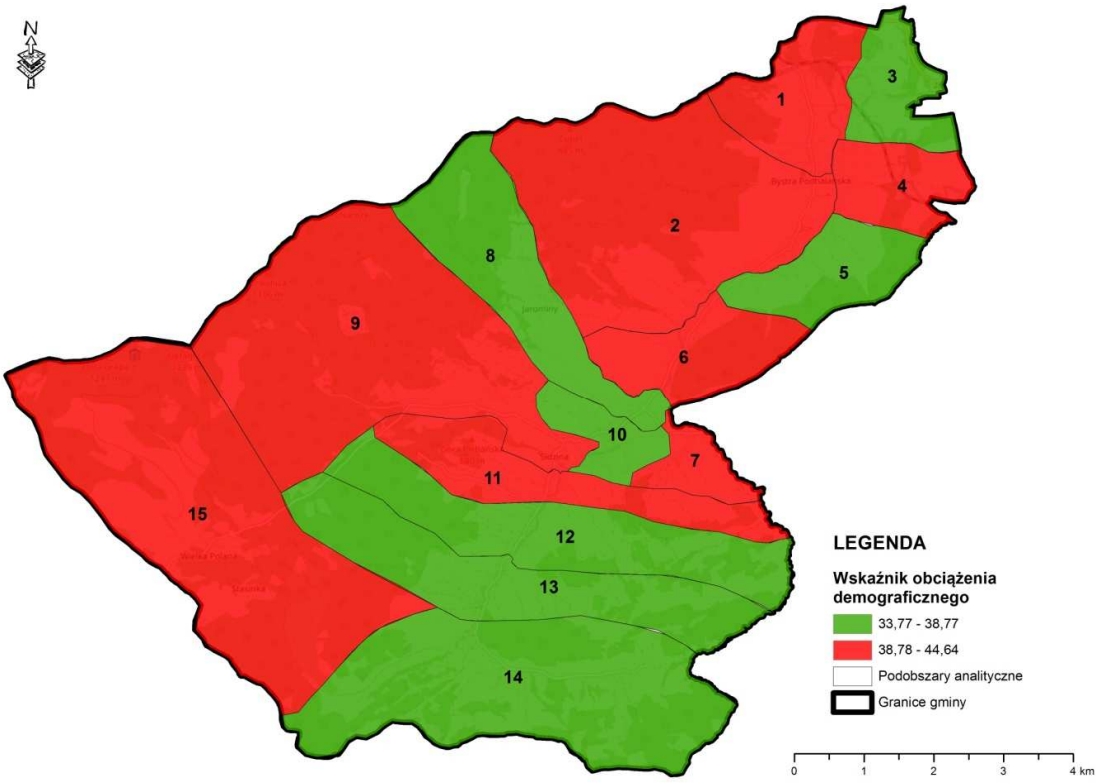

Rysunek 18. Wskaźnik obciążenia demograficznego – stosunek osób w wieku poprodukcyjnym do produkcyjnych w przeliczeniu na 100 osób.

Podmioty gospodarcze

Stan kryzysowy danej jednostki może wynikać również z niskiego poziomu przedsiębiorczości. Dobrze rozwinięta sfera działalności gospodarczej jest uzależniona od potencjału kapitału ludzkiego, lokalizacji oraz wsparcia lokalnych władz. Analiza podmiotów gospodarczych została pokazana poprzez dwa wskaźniki:

1. Zlikwidowane podmioty gospodarcze w przeliczeniu na 100 osób.
2. Wszystkie podmioty gospodarcze w przeliczeniu na 100 osób.

Duża liczba podmiotów gospodarczych zapewnia miejsca pracy oraz zwiększa atrakcyjność obszaru jako miejsca do życia.

Zlikwidowane podmioty gospodarcze

Wskaźnik ilość zlikwidowanych w ciągu 2015 r. podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 osób w danym obszarze może wskazać obszar kryzysowy w zakresie gospodarki oraz zobrazować

zmniejszający się potencjał inwestycyjny obszaru. W poniższej tabeli zestawiono dane szczegółowe dla poszczególnych podobszarów.

Tabela 19. Liczba zlikwidowanych podmiotów gospodarczych w 2015 r. w przeliczeniu na 100 osób[35].

Nr	Liczba zlikwidowanych podmiotów w 2015 r., w przeliczeniu na 100 osób	Skala problemu
1	2,81	0
2	2,74	0
3	2,81	0
4	2,68	0
5	1,90	0
6	3,59	1
7	2,18	0
8	1,92	0
9	4,54	1
10	3,45	1
11	0,00	0
12	4,06	1
13	2,26	0
14	6,07	1
15	3,57	1
Gmina	2,97	-

Najwyższe wskaźniki liczby zlikwidowanych podmiotów w 2015 r., w przeliczeniu na 100 osób notuje się na sześciu podobszarach, zlokalizowanych głównie na południu Gminy. Na pozostałych obszarach wartości wskaźników oscylują wokół średniej dla Gminy (2,97) lub są od niej niższe. Na tle powiatu Gmina Bystra-Sidzina wypada gorzej, gdyż średni wskaźnik w przeliczeniu na 100 osób w powiecie jest równy 0,69. Największą wartość wskaźnika odnotowano na obszarze 14 – aż 6,07. Na obszarach 5 i 8 skala problemu jest mała – wskaźniki wynoszą odpowiednio 1,90 i 1,92 – zaś na obszarze 11 problem nie występuje w ogóle.

Dane znajdujące się w powyższej tabeli zaprezentowane zostały na poniższej mapie.

[35] *Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy*

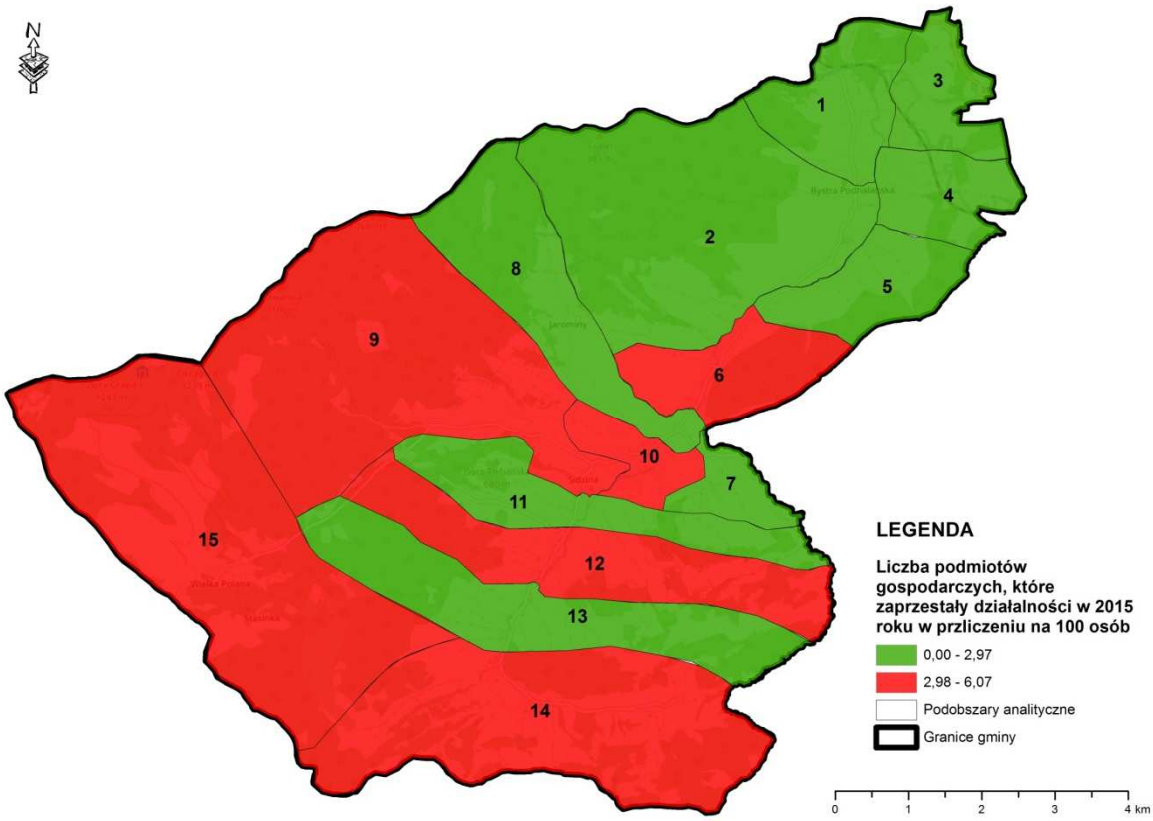

Rysunek 19. Liczba zlikwidowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 osób.

Wszystkie podmioty gospodarcze

Wskaźnik przedstawia liczbę podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 osób. Duża liczba podmiotów gospodarczych jest zjawiskiem korzystnym pod kątem gospodarczego rozwoju obszaru. Wskaźnik w rozbiciu na podobszary prezentuje poniższa tabela.

Tabela 20. Dane dotyczące liczby podmiotów gospodarczych na terenie gminy[36].

Nr	Liczba wszystkich podmiotów w 2015 r., w przeliczeniu na 100 osób	Skala problemu
1	8,43	0
2	7,28	1
3	6,93	1
4	6,25	1

[36] *Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy (dane za rok 2015).*

Nr	Liczba wszystkich podmiotów w 2015 r., w przeliczeniu na 100 osób	Skala problemu
5	4,56	1
6	8,37	0
7	6,33	1
8	9,62	0
9	9,07	0
10	9,33	0
11	0,00	1
12	12,17	0
13	10,30	0
14	13,59	0
15	6,55	1
Gmina	7,92	-

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, iż najmniejsza koncentracja podmiotów gospodarczych na terenie Gminy występuje na terenie siedmiu podobszarów. Na pozostałych podobszarach wskaźniki są większe niż średnia dla Gminy, równa 7.92. Najwięcej wszystkich podmiotów gospodarczych w 2015 r., w przeliczeniu na 100 osób odnotowano na obszarze 14 – wskaźnik równy 13,59. Największa skala problemu występuje na obszarze 5, gdzie wskaźnik wynosi 4,56. Na obszarze 11 nie funkcjonują żadne podmioty gospodarcze, stąd też skala problemu jest na tym terenie największa. Opisaną sytuację prezentuje poniższa mapa.

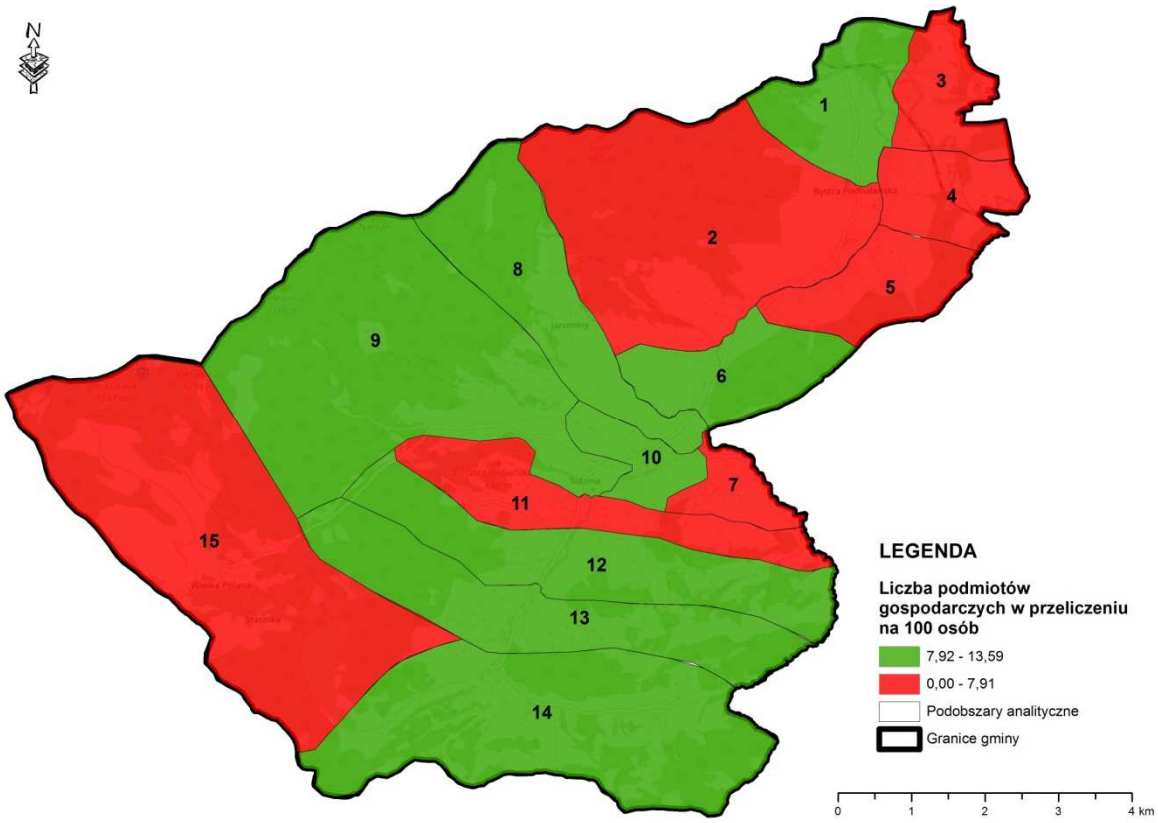

Rysunek 20. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Bystra-Sidzina w przeliczeniu na 100 osób.

2.3. Sfera techniczna

Obiekty infrastruktury publicznej wymagające remontów i modernizacji

Dostępność obiektów infrastruktury publicznej jest istotne dla podniesienia atrakcyjności oraz potencjału każdego obszaru. Jednak odpowiednie dostosowanie tych obiektów oraz utrzymanie ich w odpowiednim stanie technicznych stanowi dodatkowe wyzwanie. Szczególnie ważne w zakresie sfery technicznej jest wskazanie tych obiektów, które wykazują niedostateczne dostosowanie do standardów dotyczących dostosowania do nowoczesnych energooszczędnych technologii.

Modernizacji wymagają place zabaw znajdujące się w obrębie przedszkoli, są one słabo doposażone i posiadają przestarzałe urządzenia. Gminny Ośrodek Kultury, Promocji, Turystyki i Sportu oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Sidzinie oraz jej filia w Bystrej Podhalańskiej wymagają remontu, doposażenia oraz powiększenia samych pomieszczeń. Analogiczna sytuacja dotyczy świetlic środowiskowych oraz zaplecza sportowego w obu wsiach.

W tabeli poniżej zestawione są ilości obiektów, w każdym obszarze, które wymagają modernizacji bądź remontu.

Tabela 21.Liczba obiektów wymagających remontu lub modernizacji[37].

Nr	Liczba obiektów infrastruktury społecznej wymagających remontu lub modernizacji	Skala problemu
1	0	0
2	11	1
3	0	0
4	0	0
5	0	0
6	0	0
7	0	0
8	0	0
9	13	1
10	0	0
11	0	0
12	0	0
13	0	0
14	0	0
15	0	0
Gmina	1,6	-

Z powyższej tabeli wynika, że jedynie dwa obszary Gminy wykazują problem w zakresie dostosowania obiektów infrastruktury społecznej do aktualnych potrzeb. Na obszarze 2 (Bystra Podhalańska) remontu lub modernizacji wymaga 11 obiektów, z kolei na obszarze 9 (Sidzina) – 13 obiektów. Pozostałe obszary nie wykazują takich potrzeb. Średnia dla Gminy równa jest 1,6.

Dane zaprezentowane są na poniższej mapie.

[37] *Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Bystrej Sidzinie*

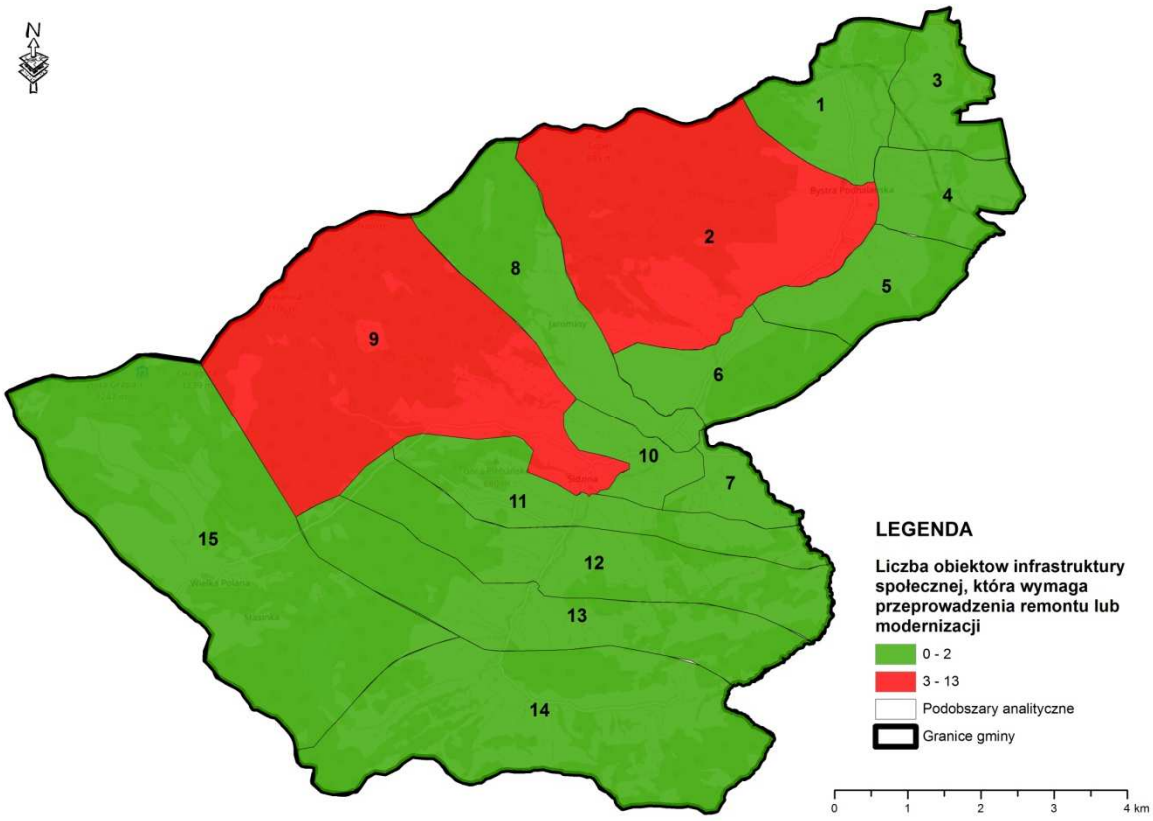

Rysunek 21 Liczba obiektów infrastruktury społecznej wymagająca remontu lub modernizacji.

2.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Dostępność do centów społeczno-kulturalnych w gminie – centra miejscowości Bystra Podhalańska i Sidzina

Wskaźnikiem odnoszącym się do sfery przestrzenno-funkcjonalnej, który wpływa na atrakcyjność obszaru jest dostęp do odpowiedniej infrastruktury oraz życia kulturalnego. W gminie Bystra-Sidzina istnieją dwa takie centra, są to centra wsi Bystra Podhalańska oraz Sidzina. W tabeli poniżej znajduje się informacja o średniej odległości każdego z obszarów do centrów wspomnianych wsi.

Tabela 22. Dane średniej odległości mieszkańców danego podobszaru do centrów[38].

Nr	Średnia odległość od najbliższego centra (w metrach)	Skala problemu
1	1100	0
2	1900	0
3	2000	0
4	700	0
5	1900	0
6	2300	1
7	2200	0
8	3500	1
9	2000	0
10	1200	0
11	100	0
12	1500	0
13	2400	1
14	4200	1
15	6000	1
Gmina	2200	-

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że najdalej od centrów mieszka ludność pięciu podobszarów. Najdalej od centra wsi Bystra Podhalańska znajdują się obszary 6 i 8 – kolejno 2,3 km oraz 3,5 km. W przypadku wsi Sidzina najbardziej oddalone od centrum są obszary, zlokalizowane na południu Gminy. Średnia odległość od najbliższego centra dla całej Gminy wynosi 2,2 km. Poniższa mapa obrazuje ten wskaźnik w skali gminy.

[38] *opracowanie własne*

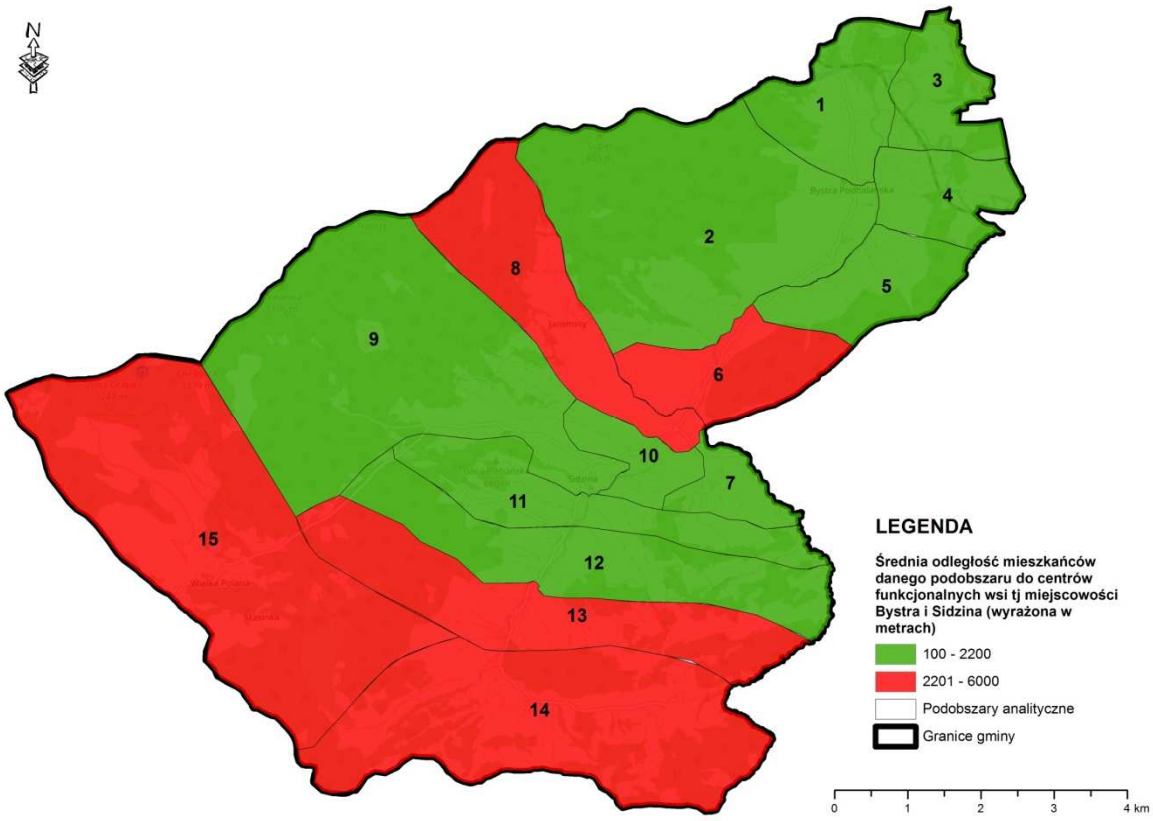

Rysunek 22. Średnia odległość mieszkańców podobszaru co centrów miejscowości Bystra Podhalańska i Sidzina.

Komunikacja zbiorowa

Wskaźnik ten może dobrze odwzorować problemy gminy związane z niskim poziomem obsługi komunikacyjnej. Jeżeli na poszczególnych obszarach nie ma odpowiednich powiązań komunikacyjnych, mieszkańcy nie mogą się przemieszczać w -celach rekreacyjnych, wypoczynkowych, znalezienia bądź dojazdu do pracy czy też szkoły, bądź zapewnienia podstawowych potrzeb takich jak np. dostęp do specjalistycznej opieki medycznej, zaopatrzenie w żywność itd.. Często słabo rozwinięta komunikacja jest również problemem dla przedsiębiorców, którzy nie chcą otwierać swoich zakładów ze względu na problem z dotarciem do pracy pracowników. Bezsprzecznie wpływa on również na jakość życia mieszkańców. Brak dobrze rozwiniętej komunikacji zbiorowej wiąże się z koniecznością posiadania przez mieszkańców własnych samochodów. Powodować może to wzmożony ruch kołowy i wpływać negatywnie na jakość powietrza, bezpieczeństwo drogowe, stan techniczny infrastruktury drogowej.

Poniżej zawarto informacje o liczbie przystanków zlokalizowanych na danym podobszarze. Przyjęto, że jeden przystanek odnosi się do dwóch kierunków jazdy.

Tabela 23. Dane odnoszące się od liczby przystanków zlokalizowanych na poszczególnych podobszarach Gminy Bystra -Sidzina[39]

Nr	Liczba przystanków autobusowych i kolejowych zlokalizowanych na terenie podobszaru	Skala problemu
1	2	0
2	2	0
3	5	0
4	2	0
5	1	1
6	2	0
7	1	1
8	1	1
9	4	0
10	1	1
11	1	1
12	0	1
13	2	0
14	2	0
15	1	1
Gmina	1,8	-

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że najdalej najmniejsza liczba przystanków komunikacji zbiorowej zlokalizowanych jest na terenie podobszarów: 5, 7, 8, 11, 12,15. Najwyższy poziom obsługi komunikacji zbiorowej występuje na terenie podobszarów 3 i 9, gdzie zlokalizowanych jest odpowiednio 3 i 4 przystanki. Średnia liczba przystanków w gminie wynosi 1,8. Poniższa mapa obrazuje ten wskaźnik w skali gminy.

[39] dane na podstawie źródeł i map internetowych

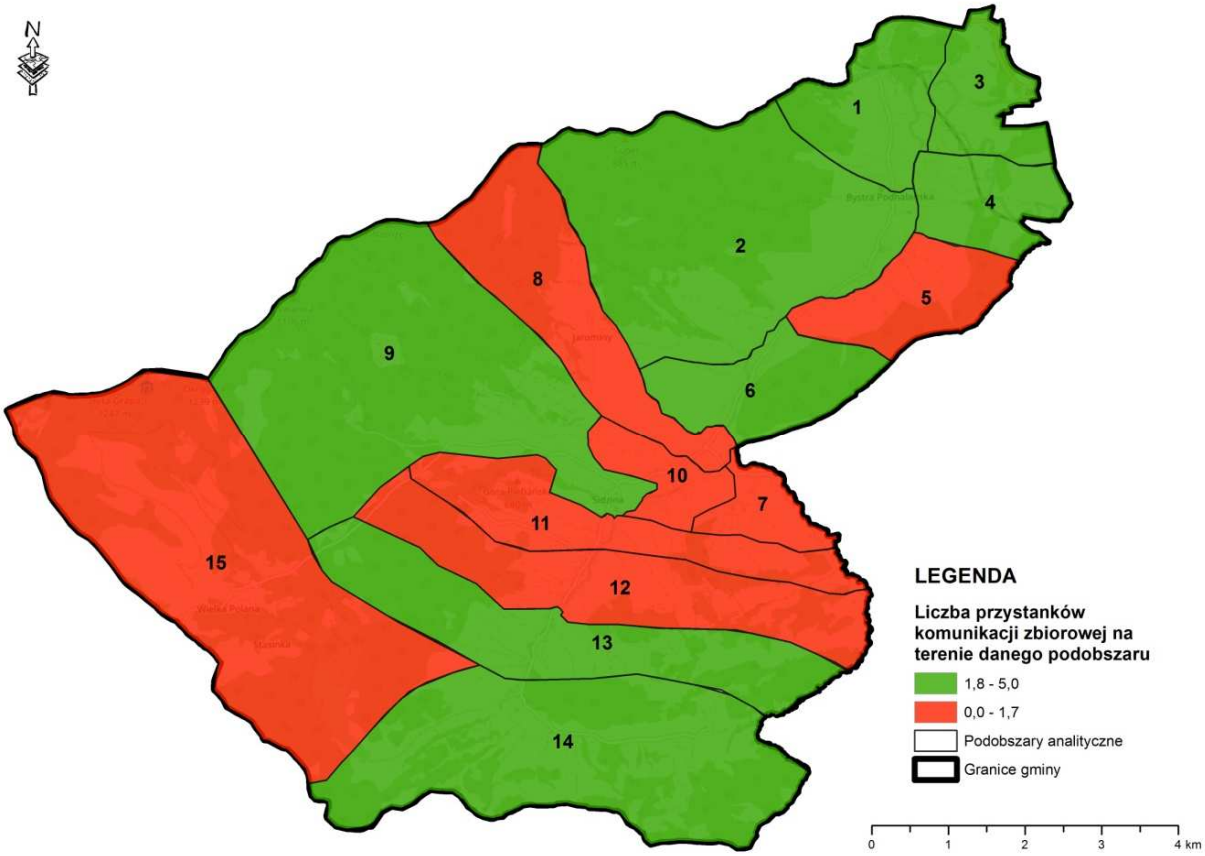

Rysunek 23. Liczba przystanków komunikacji zbiorowej przypadających na analizowany podobszar.

2.5. Sfera środowiskowa

Jakość powietrza

Analiza problemów z jakością powietrza w gminie została dokonana w oparciu o wyniki modelowania matematycznego stężeń zanieczyszczeń przedstawionych w Ocenie jakości powietrza w województwie małopolskim w 2015 r.[40] W modelowaniu tym posłużono się danymi wejściowymi o ładunkach i parametrach emisji poszczególnych substancji ze źródeł emisji zlokalizowanych na obszarze województwa małopolskiego jak i poza strefą oraz danymi meteorologicznymi za 2015 r. Jakość środowiska, w tym jakość powietrza ma silny wpływ na jakość życia ludzi

[40] http://www.krakow.pios.gov.pl/publikacje/2016/ocena_jakosci_powietrza_2015.pdf

Benzo(a)piren

Benzo(a)pireny są wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi (WWA), które są związkami silnie rakotwórczymi. Benzo(a)pireny są składnikiem zanieczyszczeń powietrza, powstającym w wyniku niskiej emisji, głównie wskutek spalania odpadów oraz emisji przemysłowej (głównie branża chemiczna).

Głównym źródłem tej substancji jest spalanie paliw stałych w niskiej temperaturze – a więc węgla i drewna w domowych instalacjach grzewczych, a także silniki spalinowe, spalarnie odpadów, liczne procesy przemysłowe (np. produkcja koksu), pożary lasów, dym tytoniowy, jak również wszelkie procesy rozkładu termicznego związków organicznych przebiegające przy niewystarczającej ilości tlenu. Nośnikiem benzo(a)pirenu w powietrzu jest pył, dlatego jego szkodliwe oddziaływanie jest ściśle związane z oddziaływaniem pyłu oraz jego specyficznymi właściwościami fizycznymi i chemicznymi. Benzo(a)piren, podobnie jak inne WWA wykazuje toksyczność układową, powodując uszkodzenie nadnerczy, układu chłonnego, krwiotwórczego i oddechowego[41].

Stężenie benzopirenów w powietrzu jest jednym z parametrów oceny jakości powietrza. Dopuszczalny średnioroczny poziom B(a)P to 1 ng/m^3 [42].

Tabela 24. Średnioroczne stężenie B(a)P.[43]

Nr	% terenów zamieszkałych z przekroczeniami dopuszczalnych stężeń B(a)P	Skala problemu
1	100	1
2	100	1
3	100	1
4	100	1
5	100	1
6	100	1
7	100	1
8	50	0

41 Ministerstwo środowiska, Wpływ zanieczyszczenia powietrza na zdrowie, 2015 r., http://www.tworzymyatmosfere.pl/wplyw-zanieczyszczenia-powietrza-na-zdrowie.

42 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. poz. 1031).

43 Opracowanie własne na postawie http://www.krakow.pios.gov.pl/publikacje/2016/ocena_jakosci_powietrza_2015.pdf

Nr	% terenów zamieszkałych z przekroczeniami dopuszczalnych stężeń B(a)P	Skala problemu
9	70	0
10	100	1
11	90	1
12	100	1
13	90	1
14	60	0
15	0	0
Gmina	84	-

Modelowa analiza rozkładu stężeń średniorocznych benzo(a)pirenu wykazała, że obszar całej gminy jest szczególnie narażony na zanieczyszczenie tą substancją. Jednak szczególnie wysokie wartości obserwowane są w podobszarach najgęściej zamieszkałych, tj. w północnej części Gminy (prawie cała Bystra Podhalańska) oraz w pięciu obszarach zlokalizowanych na terenie Sidziny. Średni procent terenów zamieszkałych z przekroczeniami dopuszczalnych stężeń B(a)P wynosi 84%. Przekroczenia obejmujące całość terenów zostały zanotowane na aż 9 obszarach Gminy. Na obszarach 11 i 13 wartość wskaźnika równa jest 90%. W przypadku pozostałych obszarów wartość wskaźnika jest mniejsza niż średnia dla Gminy wynosząca 84%. Na obszarze 15 problem nie występuje w ogóle.

Opisaną sytuację prezentuje poniższa mapa.

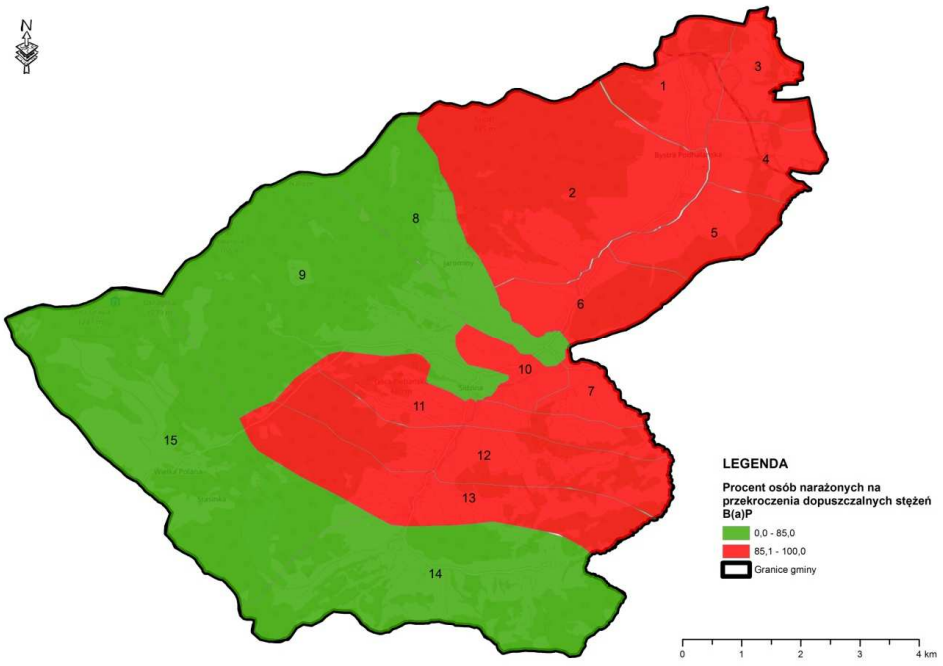

Rysunek 24. Procent obszarów objętych przekroczeniami stężeń średniorocznych B(a)P

3. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji

3.1. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Zamieszczona powyżej analiza czynników problemowych miała na celu identyfikację występowania obszarów zdegradowanych na terenie gminy Bystra-Sidzina, co pozwoliło na wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz w dalszym kroku obszaru rewitalizacji.

Obszar zdegradowany zgodnie z Wytycznymi jest to obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Wytyczne dopuszczają, by obszar zdegradowany był podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów. Odnosząc się dalej do wytycznych stan kryzysowy jest to stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej,
- środowiskowej,
- przestrzenno-funkcjonalnej,
- technicznej.

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całego obszaru gminy.

Wybór obszaru zdegradowanego oparto na dwóch założeniach:

1. Spełnienie zapisów ustawy oraz wytycznych:
    a. nagromadzenie problemów społecznych – tj. przynajmniej 3 problemy, które osiągnęły 1 w skali problemu,
    b. przynamniej jeden wskaźnik niespołeczny występuje w skali problemu 1,
2. Sumaryczna wartość nagromadzenia problemów dla obszaru wykazuje największe odchylenie od średniej dla gminy.

Podsumowanie analiz wykonano w formie tabelarycznej oraz graficznej poniżej.

Tabela 25. Wyniki przeprowadzonej analizy podobszarów w gminie Bystra Sidzina pod kątem występowania problemów sfery społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz środowiskowej

Podobszar analityczny			Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3	Obszar 4	Obszar 5	Obszar 6	Obszar 7	Obszar 8	Obszar 9	Obszar 10	Obszar 11	Obszar 12	Obszar 13	Obszar 14	Obszar 15
Sfera	**Społeczna**	Liczba rodzin, w których przyznawane są świadczenia z uwagi na alkoholizm	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	1
		Liczba rodzin, w których przyznawane są świadczenia z uwagi na długotrwałą lub ciężką chorobę	1	1	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	1
		Liczba rodzin, w których przyznawane są świadczenia z uwagi na niepełnosprawność	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	1
		Liczba rodzin, w których przyznawane są świadczenia z uwagi na ubóstwo	1	1	0	0	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	1
		Liczba rodzin, w których przyznawane są świadczenia z uwagi na bezradność	1	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	1
		Liczba rodzin, w których przyznawane są świadczenia z uwagi na bezrobocie	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0
		Ludność bezrobotna w stosunku do ilości ludzi w wieku produkcyjnym	1	1	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
		Liczba urodzeń na przełomie lat 2011-2015	0	1	0	0	1	0	1	1	1	0	1	0	0	1	0
		Mediana wieku	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	1	0	1	0	1
		Procedura „Niebieskie Karty”	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0
		Przestępczość	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	1	0	1	0
		Wynik egzaminu po 6 klasie szkoły podstawowej	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1
		Wynik egzaminu gimnazjalnego	0	0	0	1	0	1	1	1	1	0	0	1	0	1	0

		Frekwencja w wyborach samorządowych	1	0	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	1	1	0
		Liczba osób zarejestrowanych w bibliotece	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	0	1	1	1	1
	Gospodarcza	Obciążenie demograficzne	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1	0	0	0	1
		Liczba zlikwidowanych podmiotów gospodarczych	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	1	0	1	1
		Liczba wszystkich podmiotów gospodarczych	0	1	1	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1
	Techniczna	Ilość obiektów infrastruktury społecznej wymagającej remontu	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
	Przestrzenno-funkcjonalna	Dostępność do centrów miejscowości – Bystra Podhalańska i Sidzina	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1	1
		Liczba przystanków komunikacji zbiorowej na terenie podobszaru	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1	1	1	0	1	1
	Środowiskowa	Procent powierzchni na których występują przekroczenia B(a)P	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	0

Jak widać w powyższej tabeli wszystkie wyznaczone obszary analityczne w gminie Bystra Sidzina spełniają wymagania co do występowania minimalnie 3 problemów społecznych i 1 z kategorii innych niż niespołeczne.

Kolejnym krokiem było obliczenie wartości sumarycznej nagromadzenia wszystkich występujących problemów przy zastosowaniu wcześniej opisanych wag dla poszczególnych wskaźników. Wyniki obliczeń pozwoliły wyłonić obszary charakteryzujące się występowaniem stanu kryzysowego, w stosunku do całego obszaru Gminy Bystra -Sidzina.

Poniższa tabela przedstawia odchylenia sumarycznej wartości nagromadzenia problemów obszarów od wartości średniej dla gminy wraz z wyszczególnieniem obszarów analitycznych, które zostały wskazane jako te o największej koncentracji problemów.

Tabela 26. Wartość nagromadzenia problemów obszarów w odniesieniu do wartości średniej dla gminy

Nr	Sumaryczna wartość nagromadzenia problemów	% wartości średniej dla Gminy
1	24	115%
2	32	153%
3	9	43%
4	11	53%
5	21	100%
6	13	62%
7	27	129%
8	27	129%
9	41	196%
10	18	86%
11	25	119%
12	17	81%
13	9	43%
14	14	67%
15	26	124%
Gmina	21	100,00%

Zgodnie z przyjętą metodyką obszar zdegradowany obejmuje następujące obszary analityczne:

1, 2, 3, 7, 8, 9, 11 oraz 15.

Wyniki analiz prezentuje poniższa mapa:

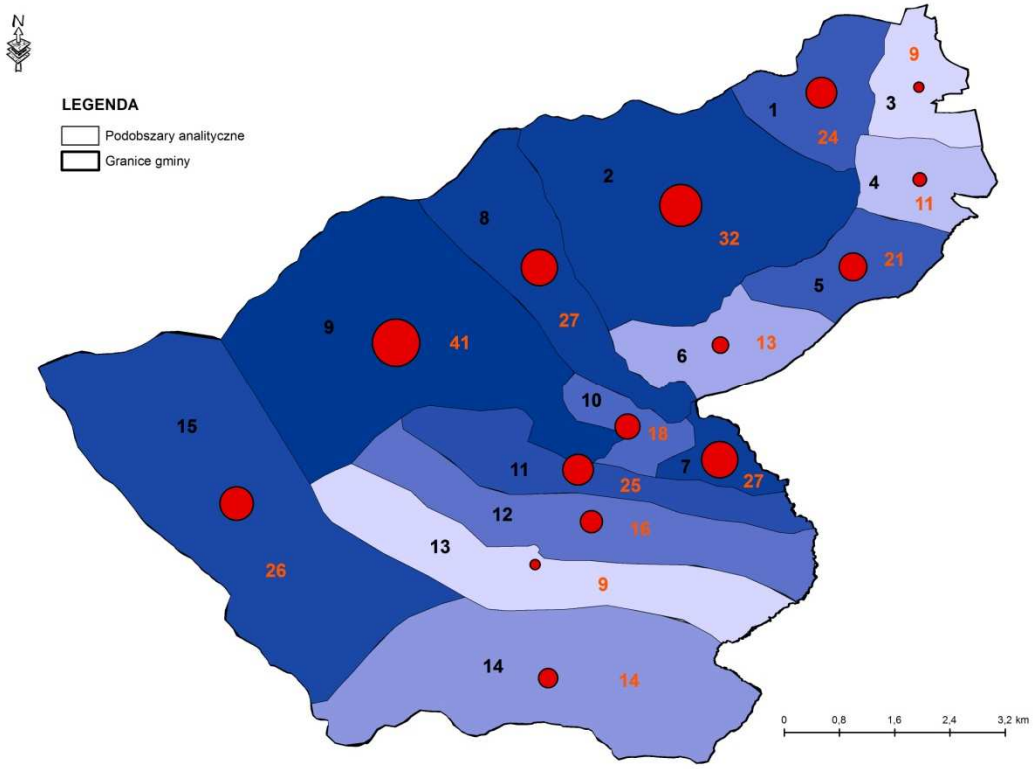

Rysunek 25 Sumaryczne wyniki przeprowadzonej diagnozy

Powyższe wyniki przeprowadzonej analizy potwierdziły także opinie mieszkańców, które zostały przez nich przedstawione na spotkaniach informacyjno-warsztatowych zorganizowanych w dniu 1 grudnia 2016 r. w ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych projektu Uchwały Rady Gminy Bystra-Sidzina o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Bystra-Sidzina. Zadaniem uczestników warsztatów było wspólne opracowanie katalogu problemów występujących w ich sołectwie w podziale na pięć sfer, której tej problem dotyczy tj. sfery społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. Następnie każda z osób korzystając z przekazanej jej mapy Gminy z podziałem na obszary pomocnicze – wypisywała na specjalnych formularzach, na którym obszarze występuje największa koncentracja danego problemu.

Najczęściej wskazywane problemy przez wszystkich mieszkańców Gminy Bystra Sidzina to :

Sfera społeczna:

- niski udział mieszkańców w życiu publicznym,
- wysoki poziom bezrobocia,
- wysoki poziom przestępczości,

- starzejące się społeczeństwo,
- duży poziom emigracji,
- patologie społeczne,
- agresja wśród osób młodych,
- spożywanie alkoholu w miejscach publicznych.

Sfera gospodarcza:

- niedostatecznie wykorzystany potencjał turystyki,
- zaprzestanie rolnego użytkowania terenów,
- mała liczba przedsiębiorstw,
- obserwowany spadek aktywnie działających przedsiębiorców,
- brak wystarczającej liczby miejsc pracy.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna:

- brak odpowiedniego zaplecza umożliwiającego aktywnego spędzania czasu wolnego,
- brak dostępu do komunikacji publicznej,
- niewystarczający zakres opieki medycznej- brak specjalistów,
- niedostateczna ilość ścieżek pieszo-rowerowych,
- niedostateczny dostęp do infrastruktury społecznej,
- niedostateczna liczba przejść dla pieszych,
- brak odpowiednich oznaczeń i sygnalizacji przejść dla pieszych.

Sfera techniczna:

- zły stan infrastruktury drogowej i okołodorgowej,
- niewystarczająca liczba miejsc parkingowych,
- zły stan techniczny obiektów sportowo-rekreacyjnych,
- zły stan techniczny obiektów użyteczności publicznej i jego otoczenia (estetyka)
- brak dostosowania obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- zły stan techniczny mostów.

Sfera środowiskowa:

- brak systemu kanalizacyjnego,

- niedostatecznie rozwinięta sieć wodociągowa,
- czasowe braki w dostępności wody,
- zła jakość powietrza, szczególnie w okresie grzewczym,
- uciążliwość spowodowana hałasem,
- słaba i niepewna dobra jakość wody w studniach przydomowych,
- nielegalne wysypiska śmieci,
- mała liczba zainstalowanych odnawialnych źródeł energii.

Znacząca część zdiagnozowanych problemów dotyczyły całego obszaru Gminy, jednak zdaniem mieszkańców szczególna koncentracja problemów występuje na obszarach 2 i 9 tj. role : Gizowa, Hotałowa, Jaskółkowa Górna, Kowalczykowa, Krzywiczkowa, Sutorowa, Zagrody Nadleśnictwa, Ziajowa Górna, Chorążowa, Krupowa, Podleśna, Zagrody Kamycko, Lipowa.

Zgodnie z ustawą jak i Wytycznymi obszar zdegradowany i rewitalizacji dotyczy przede wszystkim obszarów zamieszkanych przez mieszkańców. W związku z tym, kolejnym etapem prac nad wyznaczeniem obszaru zdegradowanego, a następnie rewitalizacji było oddzielenie od obszarów analitycznych terenów niezamieszkałych, lub o nieznacznej ilości zabudowań, na których nie może występować koncentracja problemów społecznych.

Poniżej przedstawiono obszary zdegradowane w gminie po uwzględnieniu wyników w odniesieniu do podobszarów analitycznych i po odcięciu obszarów niezamieszkałych.

.

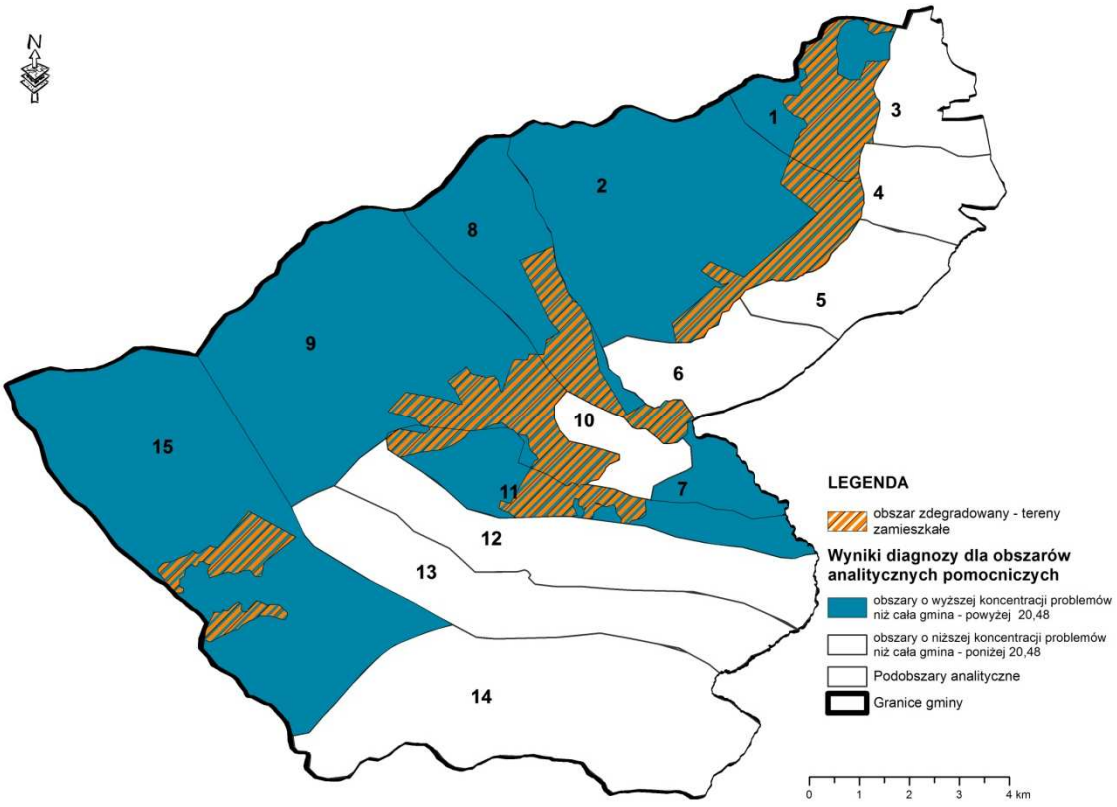

Rysunek 26. Obszary zdegradowane na terenie Gminy Bystra Sidzina

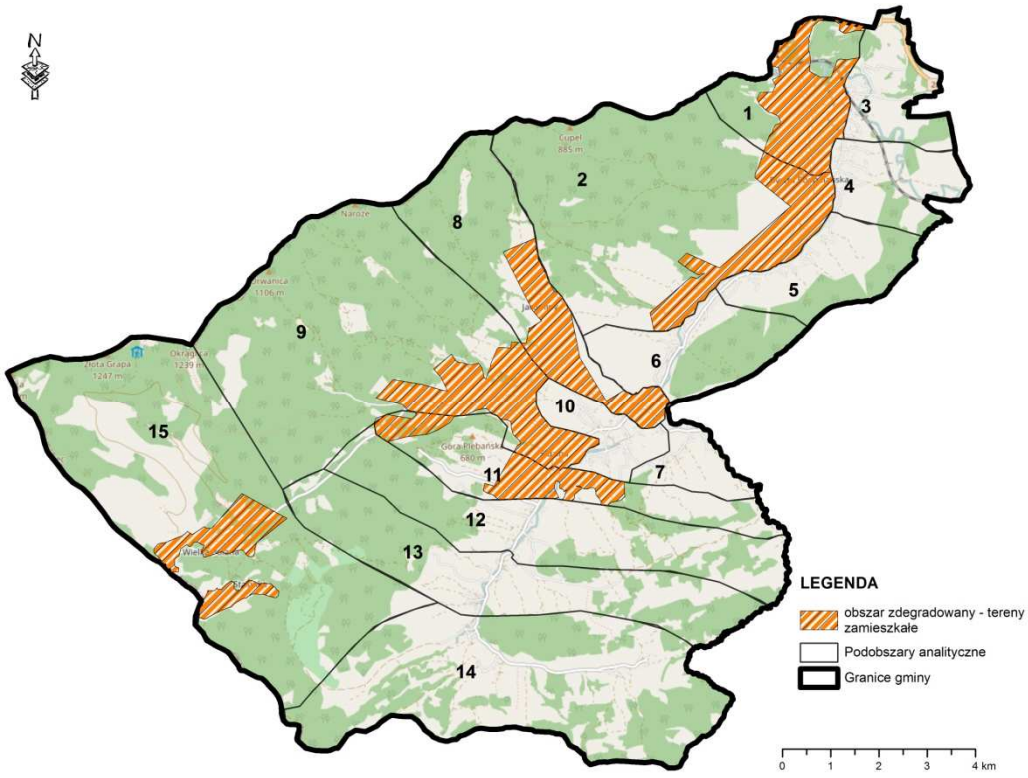

Rysunek 27. Obszary zdegradowane na tle mapy uwzględniającej użytkowanie terenu

3.2. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Kolejnym, ostatecznym już krokiem przeprowadzonej diagnozy było wytyczenie granic obszaru rewitalizacji. Zgodnie z ustawą obszar rewitalizacji oraz Wytycznymi to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk. Nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Biorąc pod uwagę szczególne – najwyższe w skali gminy nagromadzenie negatywnych zjawisk oraz wysoki potencjał do przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych, zdecydowano, iż obszar rewitalizacji będzie stanowił Obszar 2 i Obszar 9, co przedstawia poniższa mapa.

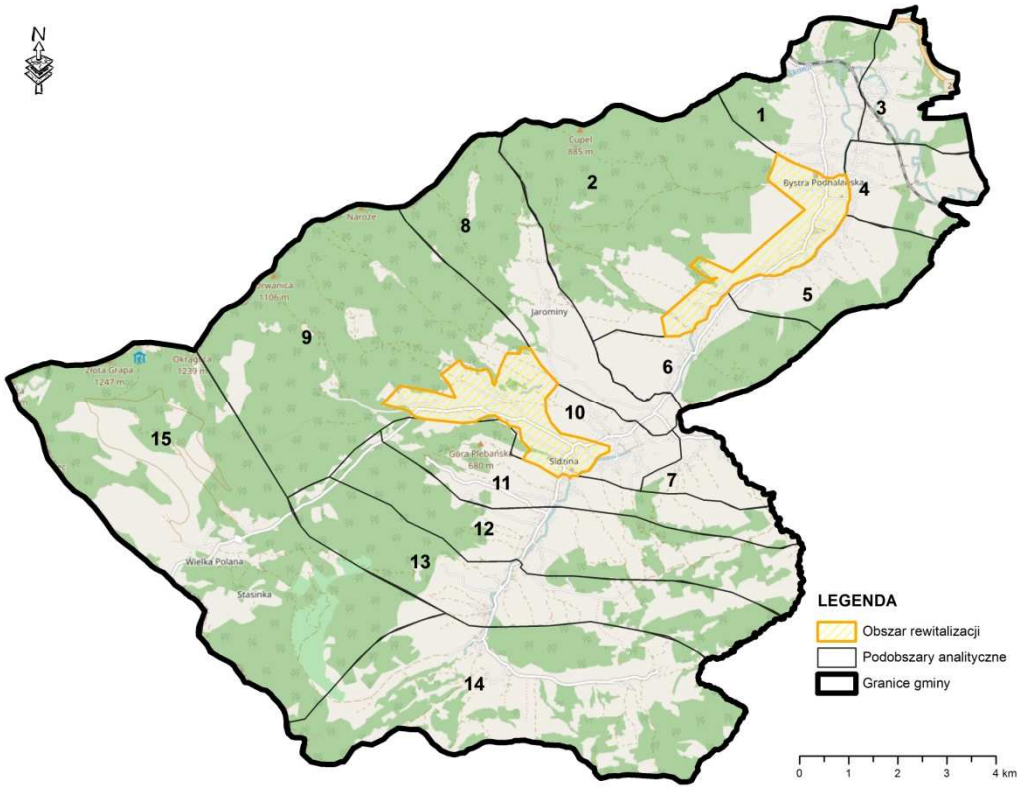

Rysunek 28. Obszar rewitalizacji na tle gminy

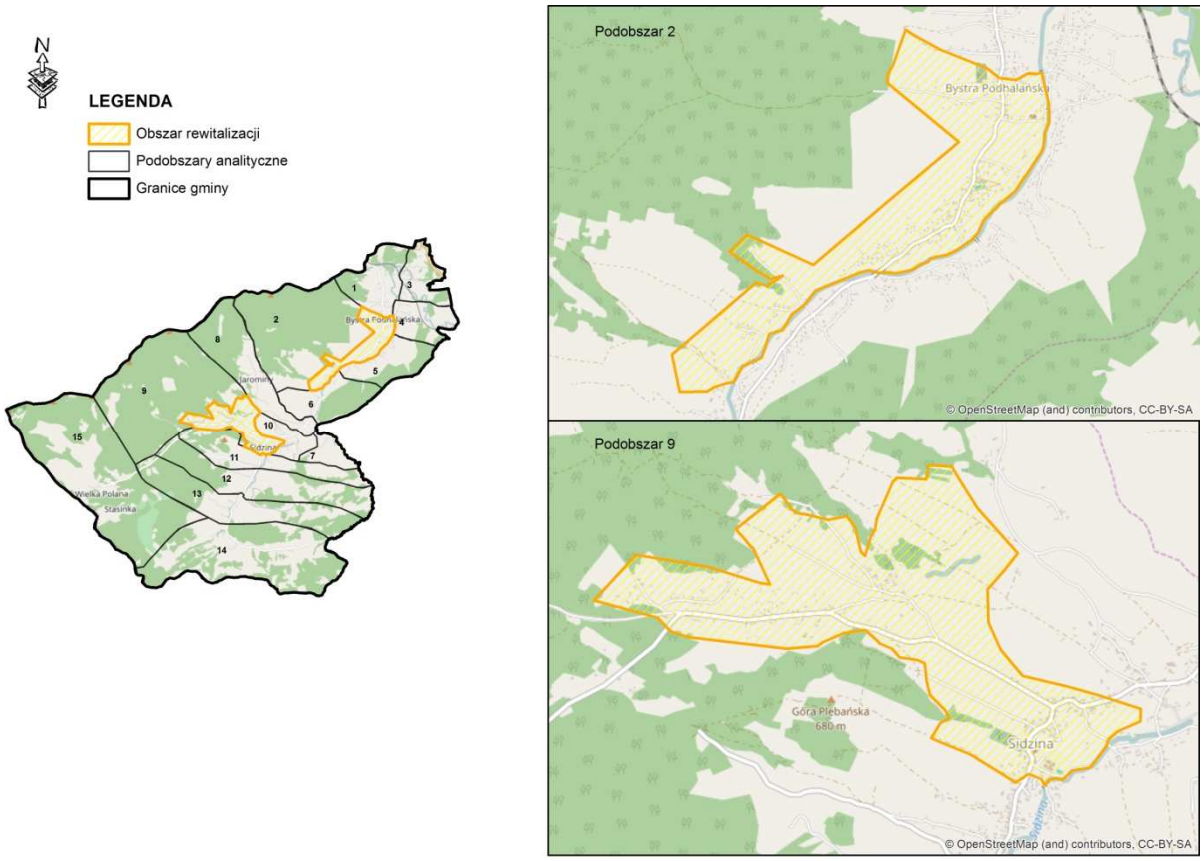

Rysunek 29. Obszar rewitalizacji w przybliżeniu

3.3. Charakterystyka obszaru rewitalizacji

Wybrany obszar rewitalizacji składa się z dwóch podobszarów – jednego leżącego na terenie obszaru 2 i drugiego na terenie obszaru 9. Łączna powierzchnia tych obszarów zajmuje ponad 390 ha co stanowi 4,88% powierzchni Gminy, zamieszkuje na niej 1411 osób – 21% ludności Gminy.

Dane o powierzchni i ludności prezentuje poniższa mapa.

Tabela 27. Powierzchnia oraz liczba ludności obszaru rewitalizacji.

Obszar	Powierzchnia obszaru w hektarach	Procent powierzchni w stosunku do powierzchni Gminy	Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji	Procent liczby mieszkańców w stosunku do liczby mieszkańców Gminy
Podobszar I	180,13	2,24%	948	14%
Podobszar II	212,24	2,64%	463	7%

Obszar rewitalizacji	392,37	4,88%	1411	21%

Podobszar I

Podobszar I wyznaczonego obszaru rewitalizacji leży w miejscowości Bystra Podhalańska i obejmuje role - Gizowa, Hotałowa, Jaskółkowa Górna, Kowalczykowa, Krzywiczkowa, Sutorowa, Zagrody Nadleśnictwa, Ziajowa Górna. Teren ten to obszar obejmujący centrum miejscowości Bystra Podhalańska. Na jego terenie zlokalizowane są instytucje administracji publicznej – Urząd Gminy Bystra Sidzina, oświatowe – Zespół Szkół oraz Przedszkole, Przychodnia lekarska, Filia Gminnej Biblioteki. Obszar zatem stanowi ważne centrum rozwojowe w gminie i cechuje się potencjałem do pojęcia działań rewitalizacyjnych.

Na obszarze tym diagnozowanie występowanie następujących problemów:

- społecznych – duża liczba osób korzystających ze świadczeń opieki społecznej z tytułu choroby, niepełnosprawności, ubóstwa, bezrobocia oraz wyskoki poziom osób bezrobotnych, mała liczba urodzeń
- gospodarczych – wysoki poziom obciążenia demograficznego, mała liczba przedsiębiorców,
- technicznych – zły stan budynków infrastruktury społecznej takiej jak np. szkoły, obiekty sportowe
- środowiskowe – niska jakość powietrza

Podobszar II

Drugi podobszar wyznaczonego obszaru rewitalizacji leży w miejscowości Sidzina i obejmuje role - Chorążowa, Krupowa, Podleśna, Zagrody Kamycko oraz Lipowa. Obszar również ze względu na lokalizację ważnych instytucji publicznych jak np. Zespół Szkół, Przedszkole, Biblioteka Gminna itp. pełni ważną funkcję i jest istotny z punktu rozwoju całej gminy. Dlatego ważne jest, by podejmować na tym obszarze działania, które przyczynią się do rozwiązania tak licznie zdiagnozowanych problemów:

- społecznych – duża liczba osób otrzymujących świadczenia z tytułu alkoholizmu, choroby, niepełnosprawności, ubóstwa, bezradności, bezrobocia, duża liczba osób

bezrobotnych, mała liczba urodzeń, wysoka mediana wieku, niski poziom jakości kształcenia w szkole podstawowej, niski poziom frekwencji,

- gospodarcze – wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego,
- techniczne – zły stan techniczny obiektów infrastruktury społecznej.

4. Spis tabel

Tabela 1 Przypisanie roli do obszarów analitycznych 7

Tabela 2. Zestawienie wykorzystanych wskaźników wraz z przypisanymi im wagami. 8

Tabela 3. Liczba rodzin, w których przyznano świadczenia z uwagi na alkoholizm. 11

Tabela 4. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z uwagi na długotrwałą lub ciężką chorobę. 13

Tabela 5. Liczba rodzin otrzymująca świadczenia z uwagi na niepełnosprawność. 15

Tabela 6. Liczba rodzin, którym przyznawane są świadczenia z uwagi na ubóstwo. 17

Tabela 7. Liczba rodzin, w których przyznano świadczenia z uwagi na problem bezradności. 19

Tabela 8. Dane dotyczące przyznawanych świadczeń pomocy społecznej z uwagi na bezrobocie 21

Tabela 9. Ludność bezrobotna w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym. 23

Tabela 10. Liczba urodzeń. 25

Tabela 11. Mediana wieku. 27

Tabela 12. Dane dotyczące wszczęcia procedury „Niebieska Karta" na terenie gminy. 29

Tabela 13. Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem, w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania. 31

Tabela 14. Dane dotyczące zdawalności egzaminu 6-klasisty w gminie Bystra-Sidzina..... 33

Tabela 15. Dane dotyczące egzaminu gimnazjalnego. 35

Tabela 16. Frekwencja w wyborach do Rady Gminy Bystra-Sidzina.. 37

Tabela 17 Liczba osób korzystających z biblioteki na 100 mieszkańców 39

Tabela 18. Dane dotyczące obciążenia demograficznego. 41

Tabela 19. Liczba zlikwidowanych podmiotów gospodarczych w 2015 r. w przeliczeniu na 100 osób.43

Tabela 20. Dane dotyczące liczby podmiotów gospodarczych na terenie gminy. 44

Tabela 21.Liczba obiektów wymagających remontu lub modernizacji. 47

Tabela 22. Dane średniej odległości mieszkańców danego podobszaru do centrów. 49

Tabela 23. Dane odnoszące się od liczby przystanków zlokalizowanych na poszczególnych podobszarach Gminy Bystra -Sidzina 51

Tabela 24. Średnioroczne stężenie B(a)P. 53

Tabela 25. Wyniki przeprowadzonej analizy podobszarów w gminie Bystra Sidzina pod kątem występowania problemów sfery społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz środowiskowej 56

Tabela 26. Wartość nagromadzenia problemów obszarów w odniesieniu do wartości średniej dla gminy 58

Tabela 27. Powierzchnia oraz liczba ludności obszaru rewitalizacji 65

5. Spis rysunków

Rysunek 1. Podział Gminy Bystra-Sidzina na obszary analityczne 6

Rysunek 2. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z uwagi na alkoholizm w przeliczeniu na 100 osób. 12

Rysunek 3. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z uwagi na długotrwałą lub ciężką chorobę w przeliczeniu na 100 osób. 14

Rysunek 4. Liczba rodzin otrzymujących świadczenia z uwagi na niepełnosprawność w przeliczeniu na 100 osób. 16

Rysunek 5. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z uwagi na ubóstwo w przeliczeniu na 100 osób. 18

Rysunek 6. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z uwagi na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w przeliczeniu na 100 osób. 20

Rysunek 7 Rysunek 8. Liczba przyznawanych świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w przeliczeniu na 100 osób. 22

Rysunek 9. Bezrobotni zarejestrowani w PUP w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym. 24

Rysunek 10 Liczba urodzeń w poszczególnych obszarach w przeliczeniu na 100 osób 26

Rysunek 11. Mediana wieku. 28

Rysunek 12. Liczba wszczętej procedury „Niebieska Karta” w przeliczeniu na 100 osób. 30

Rysunek 13. Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania 32

Rysunek 14. Średnie wyniki egzaminu 6-klasisty. 34

Rysunek 15. Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego. 36

Rysunek 16. Frekwencja w wyborach do Rady Gminy 38

Rysunek 17 Czytelnicy biblioteki gminnej w przeliczeniu na 100 osób. 40

Rysunek 18. Wskaźnik obciążenia demograficznego – stosunek osób w wieku poprodukcyjnym do produkcyjnych w przeliczeniu na 100 osób. 42

Rysunek 19. Liczba zlikwidowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 osób. 44

Rysunek 20. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Bystra-Sidzina w przeliczeniu na 100 osób. 46

Rysunek 21 Liczba obiektów infrastruktury społecznej wymagająca remontu lub modernizacji. 48

Rysunek 22. Średnia odległość mieszkańców podobszaru co centrów miejscowości Bystra Podhalańska i Sidzina. 50

Rysunek 23. Liczba przystanków komunikacji zbiorowej przypadających na analizowany podobszar. 52

Rysunek 24. Procent obszarów objętych przekroczeniami stężeń średniorocznych B(a)P..... 54

Rysunek 25 Sumaryczne wyniki przeprowadzonej diagnozy 59

Rysunek 26. Obszary zdegradowane na terenie Gminy Bystra Sidzina..... 62

Rysunek 27. Obszary zdegradowane na tle mapy uwzględniającej użytkowanie terenu 63

Rysunek 28. Obszar rewitalizacji na tle gminy 64

Rysunek 29. Obszar rewitalizacji w przybliżeniu 65